

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2020

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK

2020

www.dusun-think.net

İÇİNDEKİLER

2020 Ardımızda Kalırken...	1
Elveda Hukuk...	5
Salgını Fırsata Çevirmek...	13
Basın Özgürlüğü	18
Devletin Orasına Burasına Hakaret	32
Terör Bahanesi	42
Kullanılamayan Toplantı ve Gösteri Hakkı	51
Örgütlen(eme)me Özgürlüğü	61
Yasaklı İnternet	68
Ve Daha Fazlası....	78
2020 de bitti, gitti. Ama nasıl?	86

2020 Ardımızda Kalırken...

Türkiye'nin hak ve özgürlükler durumu giderek ağırlaşan “yoğun bakım hastasına” benziyor. Çok değil, on sene önce “yeni sivil bir anayasa ihtiyacı” toplumun önemli bir kesiminin ortak paydası olarak tartışılırken, -ki halen önemli bir ortak payda olmaya devam ediyor- bugün askeri darbe ürünü 1982 Anayasasının hükümlerinin uygulanmasını sağlamak bir başarı ve gelişme eşiği haline geldi!

Türkiye’de vatandaş olabilme kriterlerine artık bir yenisi eklendi: Cumhur İttifakına yani AKP ve MHP ortaklığına kayıtsız şartsız biat etmek! Erdoğan tüm siyasi ve ekonomik geleceğini ülkenin %51’ini bu kutuplaşmaya ikna etmek üzerine inşa etti. Bunu yaparken sahip olduğu imkanlar küçümsenecek gibi değil; yargı ve üniversiteler adım adım zaten sınırlı tüm özerkliğini yitirdi. Ülkenin yüksek yargısı Türkiye Anayasası’na (bir darbe anayasası olduğu halde!) ve tarafı olduğumuz ulus-

lararası sözleşmelere aykırı olmayan bir karar verdiğinde “alkışlanacak” durumda. Medya kuruluşlarının büyük kısmı tam bir boyunduruğu kabul etmiş görünüyor. En küçük itirazı olanlar ya doğrudan Radyo Televizyon Üst Kurumu (RTÜK), ya Basın İlan Kurumu (BİK), ya da yargı eliyle susturuluyor. Özel sektörün hangi kanal ve gazetelere reklam vereceği iktidardan biliniyor. Erdoğan kutuplaştırma siyasetinin arkasındaki kamu ve özel kaynakları pekiştirmeye, denetim dışına çıkarılmaya devam ediyor.

Cumhur İttifakı dışında kalan tüm siyasi partiler için de durum benzer. Türkiye’de ekseriyetle köpürtülen militarizmin ve milliyetçiliğin faturasını en ağır ödeyenler Kürt siyasetçiler ve onlarla ittifak halinde olanlar. TBMM’nin üçüncü büyük grubu ve milyonlarca vatandaşın seçilmiş temsilcisi Halkların Demokratik Partisi’nin milletvekilleri, belediye başkanları, yöneticileri azgın bir ötekileştirme ve kriminalleştirme saldırısıyla karşı karşıya. “HDP’nin kapatılması” talebi iktidar ortağı MHP lideri Devlet Bahçeli için sıradan bir talep haline gelmiş durumda. HDP’lileri yaygın medya ekranlarında ya da sayfalarında duymak artık imkansız.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının kullanımı “istisna” niteliğinde. Van Valiliği 4 yıldır ildeki tüm etkinlikleri çeşitli gerekçelerle yasaklıyor. Salgın hem Van, hem de ülke genelinde tüm kamu yöneticilerini yasak bahanesi bulma arayışından kurtardı; “salgın gerekçesi ile etkinlik yasakları” kopyala-yapıştır yaygınlaştıkça yaygınlaşıyor, uzatıldıkça uzatılıyor.

Muhalefetin sesini duyurabildiği sosyal medya da sürekli gözetim ve sansür altında. Sosyal medya platformlarından içerik kaldırma talebinde en çok bulunan ülkelerden biri Türkiye. Bu talebin yerine getirilmediği durumlarda sulh ceza hakimliklerinin kişiye özel “erişim engelleri” kararları iktidarın yardımına yetişiyor. Alternatif haber mecraları ve basın mensupları sürekli yargılanma ve tutuklanma tehlikesiyle karşı karşıya.

Muhalefetin geri kalanı açısından HDP’lilerle birlikte görünmek, anılmak ısrarla uzak durulması gereken bir durum... HDP’li milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması için yapılan meclis oylamasında Cumhur İttifakı dışında kalanların takındığı “iktidara destek” tutum, Erdoğan’ın kutuplaştırma siyasetinden beklentilerini karşıladı. Milletvekilliği düşürülen bir milletvekilinin yanısıra CHP’li çok sayıda milletvekili için

hazırlanan fezlekeler meclis başkanlığına gönderildi ya da gönderilmeyi bekliyor. Artık CHP’li il başkanları, milletvekilleri ve belediye başkanları da Erdoğan’ın “terörist” retorığının bir parçası.

Erdoğan’ın milliyetçilik ve militarizme bulanmış dış politika tercihleri de “kutuplaştırma ve destek bulma” alanlarından. Üstelik muhalefetin iç politikada takındığı “demokratik alternatif söylemler”, dış politikada yerini saldırgan Erdoğan politikasına tam desteğe bırakmış durumda. Asker tezkereleri ve uluslararası toplumu kınama bildirileri, TBMM’de haftalık işlerin bir parçası haline gelmişken, Türkiye’nin dış politikası HDP dışındaki muhalefet partilerinin de desteğiyle duvara doğru yol alıyor. Türkiye’de yaşamlarına devam etmeye çalışan milyonlarca mülteci, Erdoğan’ın dış politikasının şantaj başlıklarından yalnızca bir diğeri. Yunanistan sınırına taşınan binlerce mültecinin sınırlar arasında rehin tutulduğu görüntüler Türkiye tarihinin kara lekeleri arasında yerini aldı. Saldırgan ve askerileşmiş dış politikadan ülke ve dünya insanların kazancının ne olduğu sorusunu yanıtlama gayreti ne iktidarda, ne de muhalefette görünmemekte.

Yeni tip koronavirüs salgınına karşı benimsenen politikalar tüm dünyada otoriterleşme eğilimlerini güçlendirdi. Salgının ilk aylarında kapsamlı izolasyon distopyası bile “Çin başarısı” olarak tartışılırken, “sürü bağışıklığı” fiilen çok sayıda ülkede uygulanır hale geldi. Bugün dünyanın ne kadarının salgın karşısında bir kazanım gibi görünen “aşya” ne sürede ulaşabileceği belli değil. Salgına ve olası gelecek salgınlara esas gerekçeyi oluşturan doğanın tahribatı ve kitlesel tüketimin yarattığı sorunlar, akademik tartışmaların ötesine geçemiyor. Ancak başta küresel iklim değişikliği olmak üzere çok sayıda başka küresel sorun farklı şiddetlerde, farklı coğrafyalardaki insanların yaşamlarını hissedilir şekilde sarsmaya devam ediyor. Tüm bu sorunlar karşısında, küresel bir itirazın olgunlaştığını söylemek ise oldukça güç.

Tüm dünyada iktidar sahiplerinin ve rejimlerin her fırsatta ön cephe de “düşünce ve ifade özgürlüğüne” saldırmaları oldukça anlaşılır(!) görünüyor. “Hal ve gidişata” yönelilecek sınırlı ya da küresel tüm itirazların olgunlaşabilmesi ve başka yolların varlığının ayyuka çıkması ancak demokratik bir tartışma ve diyalog ortamının varlığı ile mümkün olabilir.

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2020

Şüphesiz düşünce ve ifade özgürlüğünün güvence altına alınması ve sınırlarının genişletilmesi tüm bu demokratik gelişimin anahtarlarından biri olacak gibi...

Türkiye'nin düşünce ve ifade özgürlüğü tablosu her geçen yıl ağırlaşırken, Girişimimizin de parçası olduğu uluslararası çalışma gruplarının önemli çalışmaları vesilesiyle farklı coğrafyalarda aynı soruna/sorunlara karşı mücadele etmekte olduğumuzu biliyoruz. Bu farkındalık bile “fiziksel ve sosyal mesafe” farkının ne derece derin olduğunu bir an olsun aklımızdan çıkarmamaya imkan sağlıyor. Gidişatı tersine çevirmenin şartlarından birinin de her boyutuyla sosyal mesafeleri azaltmaktan geçtiğini biliyoruz. Düşünce ve ifade özgürlüğü kazanımlarından vazgeçtiğimiz, geçirildiğimiz bir ülke ve dünyanın yaşanılır olmayacağı apaçık ortada; gelişimi ise isteğimize, kararlılığımıza ve yaratıcılığımıza bağlı.

Hep diyoruz ya; “birimizin derdi, hepimizin derdi”...

Mustafa Kumral

Düşünce Suçu(!?)na Karşı Girişim

Ocak 2021- İstanbul

Elveda Hukuk...

Cumhurbaşkanı Erdoğan; 2020 yılı boyunca yine kuvvetler ayrılığını ve beğenmediği mahkeme kararlarını uygulamayı reddetmeyi, yasaları ve anayasa hükümlerini tanımamayı ve onlara uymamayı sürdürdü. Bu hukuksuzluk artık ülkenin imza attığı uluslararası sözleşmeleri de tanımamaya, uymamaya evrilmiş durumda.

Yüksek yargıya ilişkin yapılan atamalarda Erdoğan'ın ağırlığının artırılmasıyla, tıpkı meclis gibi yargı da “cumhurbaşkanının güdümünde”... Nitekim Kavala ve Demirtaş örnekleri Türkiye'deki hukuksuzluğu açıkça anlatıyor. Erdoğan'ın onay vermediği hiçbir karar alınamıyor. Huku-

kun üstünlüğü yerle bir edilirken, artık yerel mahkemeler de AYM'nin ve AİHM'in kararlarını kaale almıyor. Hakim ve savcı atamalarında “AKP’ye ya da MHP’ye yakın olma kriteri” işliyor.

Geçmiş yıllarda Erdoğan’ın “saygı duymadığını” ilan ettiği AYM kararlarıyla ilgili bu yıl da iktidarın küçük ortağı MHP lideri Devlet Bahçeli ‘sancılı ve sakat’ nitelemesinde bulundu, yeni baştan yapılandırılması gerektiğini söyledi. Bahçeli’ye göre “Parlamentar sistem dönemi kapandı” ve “Yeni hükümet sistemi Parlamentar sistemin bütün kamburlarından, bütün bağlarından, bütün engellerinden ayıklanmalı, arındırılmalı, Anayasa Mahkemesi de yeni hükümet sisteminin doğasına uygun şekilde yeni baştan yapılandırılmalı, Cumhurbaşkanlığıyla çelişmeyen bir Yüce Mahkeme kurulmalı”. Bahçeli’ye ilk destek de tabii ki Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan geldi. Erdoğan; “Parlamento, AYM’yle ilgili yeni bir yapılanmaya giderse yeni bir adım atarsa seve seve ben de buna katılıyorum” dedi.

Başkanlık sistemiyle tamamen işlevsizleşen yasamanın yanında yargı bağımsızlığındaki erozyon yürütme erki açısından belli ki yeterli gelmiyor ki Anayasa Mahkemesi ayrıca yıl boyunca Erdoğan’ın atadığı bir kabine üyesi tarafından da aralıksız bir şekilde hedef alındı. AYM’nin, “Barış Akademisyenleri” için aldığı hak ihlali kararını eleştiren Bakan Süleyman Soylu, “Bir terör örgütü, bir PKK bildirisi bu. AYM bu bildiriye düşünce özgürlüğü diyor” dedi, AYM’nin Can Dündar’ın tutuklanmasıyla ilgili de hak ihlali kararı verdiğini hatırlattı. AYM kararlarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına uyulmasını da eleştirdi. Bakan, yüksek mahkemenin Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 22. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “şehirlerarası karayollarında gösteri yürüyüşleri düzenlenemez” ibaresini Anayasa’ya aykırı bulmasına da çattı.

Türkiye yargısı “bitmeyen tutukluluğu” literatüre sokma konusundaki ısrarını hukuku tepetaklak ederek 2020 boyunca da sürdürdü. Ve Demirtaş ve Kavala örneklerinde yaşananlar aslında Türkiye’nin özeti vermeye yetti.

- 2017 yılında gözaltına alınıp tutuklanan **iş insanı ve hak savunucusu Osman Kavala**, herhangi bir suçtan hüküm giymeden bir yılı daha cezaevinde geçirdi. Gezi davasının 18 Şubat'ta görülen karar duruşmasında beraat eden Kavala, cezaevinden çıkamadan 15 Temmuz Darbe Girişimi'yle ilgili suçlanarak jet hızıyla yeniden tutuklandı. 1 ay sonra bu suçlamayla ilgili de tahliye kararı verildi. Ancak Kavala bu karardan hemen önce bu sefer de “casusluk” suçundan tutuklandığı için tahliye edilmedi. Mayıs ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Kavala'nın tutukluluğunun hak ihlali olduğu ve derhal salıverilmesine ilişkin kararı kesinleşti. AİHM'in 10 Aralık 2019'da makul şüphe olmadan siyasi sebeplerle tutuklandığı gerekçesiyle verdiği hak ihlali kararına iktidarın yaptığı itiraz reddedildi. Ancak Türkiye, AİHM kararını yine tanımadı. Eylül ayında Kavala'nın tutukluluğu ile ilgili AYM'ye yaptığı bireysel başvurunun görüşülmesi Anayasa Mahkemesi Birinci Bölümü tarafından ertelendi. Sadece birkaç saat sonra da Kavala hakkındaki yeni iddianame tamamlandı, hakkında ağırlaştırılmış müebbet istemiyle yeni bir dava açıldı. Savcılık; sivil toplum kuruluşlarının günümüzde istihbari faaliyetler için kullanıldığını iddia ederek, “sivil toplum kuruluşlarının yurtdışı kaynaklı fonlarla yürüttükleri faaliyetlerle bir toplum mühendisliği çalışması ortaya koydukları bilinmektedir” dedi. Gezi parkı eylemlerini “Halkı kin ve düşman-

lığa tahrik eden proje” olarak tanımladı. Türkiye, AİHM kararlarına uymayı açıkça ve ısrarla reddetmeyi sürdürürken, ‘siyasi ve askeri casusluk’ ve ‘anayasal düzeni ortadan kaldırmak’ suçlamalarıyla açılan yeni davanın ilk duruşması 18 Aralık’ta yapıldı. Mahkeme, Kavala’nın tutukluluğunun devamına karar verdi. Duruşmadan bir kaç gün sonra da, AİHM’in tespit ettiği ihlalleri giderilmesi için aylardır beklenen AYM kararı çıktı. Yüksek mahkeme Kavala’nın yaptığı bireysel başvuruyu reddetti, “hak ihlali yok” dedi. Kavala 2021’e de tutuklu olarak girdi...

- Dört yılı aşkın süredir cezaevinde bulunan **HDP eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş** da AİHM’in 20 Kasım 2018’de açıkladığı ihlal kararına rağmen halen Edirne Cezaevi’nde tutuklu bulunuyor. Hakkında açılan davalara da 2020 yılında yenileri eklendi. Demirtaş, açılan bu yeni davalar kapsamında; 2012-2016 parti kongrelerindeki konuşmaları ve verdiği röportajlar nedeniyle “terör örgütü propagandası yapmak”, mahkemede verdiği savunması nedeniyle de Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman’ı “terör örgütüne hedef göstermek” ile suçlanıyor. 22 Aralık’ta ise AİHM, Selahattin Demirtaş’ın derhal serbest bırakılması yönünde nihai hükmünü koydu. AİHM’in daha önce verdiği ve Demir-

taş'ın hapsedilmesinin siyasi saikle olduğuna dair tespiti, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Daire de tekrarladı; Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. maddesini ihlal ettiğine, ayrıca Sözleşmenin 10. maddesindeki ifade özgürlüğü, 5. maddesindeki özgürlük ve güvenlik hakkı ile tutuklamanın gerekçeye dayanması ve makul sürede yargılanma hakkı, 3. maddesindeki seçme ve seçilme haklarını ihlal ettiğine karar verdi. Kararda, Demirtaş'ın "derhal serbest bırakılmasının" Ankara için hukuksal bir yükümlülük olduğu vurgulandı; serbest bırakılmamasının, hakkındaki hak ihlallerini "devamlılaştıracağı"na dikkat çekildi. Ancak Demirtaş'ı "terörist" diyerek hedef gösteren Cumhurbaşkanı Erdoğan, AİHM kararını tanımayacaklarını söyledi; "AİHM, bizim mahkemelerimizin yerine geçecek karar veremez" açıklamasını yaptı. İktidarın küçük ortağı MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli de "AİHM'i tanımadıklarını ve takmadıklarını" söyledi. AİHM kararının hemen ardından da; Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, 6 yıl sonra tozlu raflardan indirilen Kobani soruşturmasıyla ilgili iddianame ortaya çıktı. 6-8 Ekim 2014'te düzenlenen Kobani eylemleriyle ilgili hazırlanan iddianame jet hızıyla da davaya dönüştü. Demirtaş'ın 20 Eylül 2019 tarihinden bu yana tutuklu olduğu ve son olarak 25 Eylül 2020 tarihinde genişletilen soruşturma kapsamında, aralarında Kars Belediyesi Eş Başkanı Ayhan Bilgen ile HDP'li eski milletvekilleri de olan 27 siyasetçi tutuklu bulunuyor.

- Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılarak **'çoklu baro'** sistemi getirildi ve illerde birden fazla baro kurulmasının önü açıldı. Büyük baroların Türkiye Barolar Birliği'ndeki temsiliyeti düşürülürken, insan hakları ihlallerine karşı sesleri gittikçe gür çıkan baroların faaliyetlerinin zayıflatılması için adım atılmış oldu. Teklifin gündeme gelmesiyle Türkiye'nin dört bir yanında "savunma yürüyüşü" yaparak Ankara'ya yürüyen; polis müdahalesi ve engellemesi altında Meclis önünde günlerce sabahlayan Baro Başkanları ve avukatlara soruşturmalar açıldı.

- **"Bağımsız Yargı"nın yeni adli yıl açılışı** bu yıl da partili cumhurbaşkanının sarayında yapıldı. Barolar; geçen yıl protesto edip katılmadıkları törene, bu yıl davet edilmedi. Katılımları zorunlu olan hakim ve savcılar bağımsız yargının timsali olarak hazır kıta törende yerlerini aldı. Onlara hitap eden Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın hedefinde yine savunma

vardı. Avukatları ‘terör örgütleriyle içli-dışlı’ olmakla itham etti ve meslekten men edilmelerine ilişkin yöntemlerin tartışmaya açılmasını istedi. Hemen ardından iktidar partisi düzenleme hazırlıklarına başladı. Avukatlık kanununda değişiklik yapılması ve ‘müvekkili ile özdeşleşen ve müvekkilinin işlediği suçlarla ilgili destek niteliğinde eylem ve söylem içine giren avukatlara’, ‘meslekten çıkarma’ cezası verilebilmesinin önü açılması gündeme geldi. Ayrıca bu kapsamda disiplin kovuşturması yetkisinin barolar-
dan alınarak, doğrudan Adalet Bakanlığı’na verilmesi de gündeme geldi.

- **Yargıtay Başkanı Mehmet Akarca**, yeni adli yıl açılış törenindeki konuşmasında yargı bağımsızlığı konusunda basın ve kamuoyu tepkisini hedef aldı. Akarca, yazılı ve görsel medyanın yanı sıra sosyal medyadan gelen baskıların, kamuoyu tepkisinin hakimlerin bağımsızlığını etkileme potansiyeli taşıdığını söyledi; yargıya güvenin sarsılmasının nedeni olarak davalar veya soruşturmalar hakkındaki haberleri gösterdi. Akarca, üstün hukukun sözcüsü gibi takdim edilen yabancı, çoğunlukla da Avrupa menşeli oluşumların ve onların uzantılarının da bağımsızlığı zedeleyen faktörler arasında olduğunu öne sürdü.

- HSK Yargıtay’ın 11 yeni üyesini belirledi. Nikahından sonra Saray’a giderek Erdoğan ile poz veren **Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman** ile Gezi davası ve Osman Kavala iddianamelerinin altında imzası bulunan **İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı İrfan Fidan**, **Yargıtay üyesi oldu**. HSK kararının altındaki imzalar kurumadan **taze Yargıtay üyesi Fidan**, **daha cübbesini bile giymeden Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday oldu**. Fidan’ın adaylığını koymasının ardından AYM’ye aday olan bazı yargıtay üyelerinin adaylıklarından çekilmesi, Fidan için yürütülen “seferberliği” ortaya koydu. Normalde 2 Aralık günü yapılması gereken seçimin, pandemi gerekçesiyle 17 Aralık’a erteleme-
sinin de Fidan’ın adaylığı olduğu ileri sürüldü. Fidan, Yargıtay’daki görevinde 1 ayı bile doldurmadan, hiçbir dosyaya bakmadan, hangi hukuki kararlarıyla ve hangi nitelikleriyle ön plana çıktıysa; 304 meslektaşının oyundan 107’sini almayı başardı ve en yakın rakibine fark attı. Şimdi ismi AYM Başkanlığı için bile konuşuluyor...

- OdaTV muhabiri Müyesser Yıldız, Ankara Sincan Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen "15 Temmuz Darbe Girişimi Davası" duruşmasında yaşanan **"yargıya saray müdahalesi"** olaylarından bir örneği açıkladı. Mahkeme heyeti üyelerinin farkında olmadan salona yansıyan konuşmasında, henüz yerini almayan mahkeme başkanının o esnada "Cumhurbaşkanı danışmanı ile telefonda görüştüğü" ortaya çıktı. Sanık avukatlarının "reddi hakim talebi" bu ifşaya rağmen reddedildi.

- Anayasa Mahkemesi (AYM), darbe teşebbüsünden sonra tutuklanan yargıcın başvurusunu konuyla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) içtihadına rağmen kabul edilemez buldu, **ilk kez AİHM kararını açıkça tanımayan bir karara imza attı**. Yüksek mahkeme kararında; "AİHM'in ulusal mahkemelerin yerine geçerek, ulusal hukuku ilk elden yorumlaması uygun görünmemektedir. Kanun hükümlerinin anlamlandırılmasında ve yorumlanmasında Türk mahkemeleri AİHM'e göre çok daha iyi konumdadır..." dedi.

- **Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararını ve "yeniden yargılama" hükmünü tanımayan yerel mahkeme;** milletvekilliği düşürülen Enis Berberoğlu'nun başvurusunu reddetti, topu istinaf mahkemesine attı, hükümleri herkes için bağlayıcı olan yüksek mahkemenin ihlal kararının giderilmesinde yetkinin İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nde olduğunu öne sürdü.

- Yargıtay 8. Ceza Dairesi, 2012 yılında kendi blogunda yazdığı "Nefret suçlarıyla mücadele etmeli" başlıklı yazısı nedeniyle "halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri alenen aşağılamak" suçundan hapse mahkum edilen yazar Sevan Nişanyan'ın cezasını onadı. Yüksek mahkeme, ceza için kanunun öngördüğü "kamu barışının bozulması" kriteri için "ihtimali" yeterli gördü; "açık ve yetkin bir tehlike olması gerekmez" dedi. **Böylece Yargıtay; "bir konunun medyada tartışılmasını kamu barışını bozmaya elverişli kabul ederek, toplumun bilgi sahibi olmasını ve ilerlemesini sağlayan her tartışmayı suç haline getirdi".**

- Türkiye yüksek yargısının önemli makamlarından Danıştay'ın başkanlığına Zeki Yiğit seçildi. Yüksek Seçim Kurulu üyeliği de yapmış olan **Yiğit, İstanbul Büyükşehir Belediyesi seçimlerinin iptali yönündeki hukuk garabeti kararın leyhteki imzacılarından**.

- Danıştay; 1934 tarihli Bakanlar Kurulu kararını iptal ederek, Ayasofya'nın Müslümanlar için ibadete açılmasının önündeki engeli kaldırdı. Danıştay kararı; 1926'dan önceki durumlar için Osmanlı Hukuk Sistemi'nin uygulanması gerektiği, Vakıf senedinin hiçbir şekilde değiştirelemeyeceği, Ayasofya'nın Fatih tarafından cami olarak kullanılmasının vasiyet edildiği gibi gerekçelere dayandırdı. Kararın hemen ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan, Ayasofya'nın Diyanet İşleri Başkanlığı'na devrini ve ibadete açılmasını öngören 'Cumhurbaşkanlığı Kararı'nı imzaladı. Mevzuata göre İdare kararlarına karşı dava açılması için "hak düşürücü" süre 60 günken 86 yıl sonra, hem de Erdoğan tarafından **doğrudan bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yapılabilecek bir düzenlemenin neden bir yargı kararına konu olduğu sorusunun cevabı aynı zamanda ülkede yargı-siyaset ilişkisinin hangi boyutlara vardığını da ortaya koyuyor**. Yaklaşık bir yıl önce bambaşka konuşan Erdoğan'ın; zaten 1991'den beri ibadet yapılabilen Ayasofya'yla ilgili yaptığı açıklamalar da konunun ibadet değil, siyaset olduğunu göstermeye yetti.

- Anayasaya Mahkemesi'nin "hak ihlali" kararına rağmen, güvenlik soruşturması uygulamasını öngören düzenleme yeniden Meclis'ten geçti.

- Tutuklu HDP eski Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ'ın avukatlarıyla yaptığı görüşmelerinin kayıt altına alınmasına ilişkin AYM'ye yaptığı ihlal başvurusu reddedildi. AYM başvuruyu reddine, **"işlemin OHAL döneminde yapılmış olmasını"** gerekçe gösterdi.

Salgını Fırsata Çevirmek...

Türkiye’de resmi olarak ilk vakanın görüldüğü Mart ayıyla birlikte Cumhurbaşkanlığı kararlarıyla yürütülen yasaklar, pandemiyle ilgili olmaktan çok, hükümetin çıkarlarına göre şekillendi. Sağlık meslek örgütlerinden ve bilim insanlarından gelen tüm tepki ve eleştirilere rağmen bildiğini okumayı sürdüren iktidar, salgını yasaklar açısından da fırsata dönüştürdü. İktidarın şeffaflıktan uzak, demokratik ve katılımcı yöntemleri yok sayan tutumu karşısında bilgi ve şeffaflık talep eden, eleştiri ve itirazda bulunan herkes hedef haline geldi. İktidarın küçük ortağı MHP lideri vitesi daha da büyüttü; “TTB kapatılmalıdır, yöneticileriyle ilgili adli işlem yapılmalıdır” dedi.

Tabip Odaları pandemiyle ilgili görüş ve önerileri, gazeteciler de pandemiyle ilgili haberleri nedeniyle soruşturmaların hedefi oldu. Her türlü eylem ve etkinlik pandemi bahanesiyle yasaklanırken, bu yasaklardan iktidar partisine dokunan olmadı. Erdoğan her gittiği yerde mitingler, toplu etkinlikler düzenlemeyi sürdürürken; sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının toplantıları, kongreleri yasaklandı. Tabip Odalarının hazırladığı raporlara erişim engeli getirildi. Pandemi sürecinde 61 gazeteci ya ifadeye çağrıldı, ya gözaltına alındı, ya da hakkında suç duyurusunda bulunuldu. İçişleri Bakanlığının Mayıs ayında yaptığı açıklamaya göre, sadece 2 ayda koronavirüs paylaşımlarıyla ilgili 510 sosyal medya kullanıcısı gözaltına alındı.

HDP'nin paylaştığı verilere göre; ülkede ilk vakanın görüldüğü Mart ayı başından geçen 3,5 aylık sürede aralarında hak savunucuları, gazeteciler, siyasetçiler, sağlık emekçilerinin de bulunduğu 384 kişi gözaltına alındı, 93'ü tutuklandı. 84 kişi işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldı. Bu dönemde Meclise gelen 93 fezlekeden 84'ü HDP'li vekiller hakkında hazırlandı. 3 ismin milletvekilliği düşürüldü. HDP'li 14 belediyeye kayyım atandı, 4 belediye meclis üyesi görevden alındı, belediye eş başkanları mesnetsiz iddialarla tutuklandı, herhangi bir mahkeme kararı olmaksızın HDP'li belediye meclis üyelerinin toplantılara katılmaları engellendi.

- Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde görev yapan **Türk Tabipleri Birliği Koronavirüs İzleme Grubu üyesi Prof. Dr. Kayıhan Pala** hakkında, Nisan ayında yaptığı “Türkiye’de henüz salgının tepe noktasını görmediğimizi düşünüyoruz” açıklaması nedeniyle soruşturma başlatıldı. Bursa Valiliği’nin şikayeti üstüne “halkı yanlış bilgilendirdiği, paniğe yönlendirdiği” iddiasıyla başlatılan adli soruşturmada savcılık görevsizlik kararı vererek dosyayı Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü’ne gönderdi. Rektörlük tarafından başlatılan idari soruşturma; “Bilim insanının pandemiye izlemesi, veri toplaması, değerlendirmesi, yayınlaması, akademik olarak olağan bir durum, anayasal bir haktır” denilerek sonlandırıldı.

- Koronavirüse karşı alınan önlemlerin yetersiz oluşunu ve Mardin İl Sağlık Müdürlüğü’nün kendileri ile bilgi paylaşımı yapmamasını eleştiren **Mardin Tabip Odası Eş Başkanı Osman Sağlam** hakkında soruşturma başlatıldı. İl Sağlık Müdürlüğü’nün şikayeti üzerine başlatılan soruşturma kapsamında ifade veren Sağlam, “halkı korku ve paniğe sevk etmek” ile suçlandı.

- **Van-Hakkari Tabip Odası Başkanı Özgür Deniz Değer**, koronavirüs salgınına ilişkin yetkililer tarafından yapılan açıklamalar, alınan tedbirler ve risk altında olan cezaevlerinin durumunu değerlendirdiği röportaj nedeniyle ifadeye çağrıldı. Van Emniyet Müdürlüğü’nde ifade veren Değer, “halk arasında korku ve panik yaratmak” ile suçlandı.

- **Urfa Tabip Odası Başkanı Dr. Ömer Melik ile Genel Sekreteri Dr. Osman Yüksekayla**, sosyal medyadaki koronavirüs paylaşımları nedeniyle gözaltına alındı. Urfa Tabip Odası'nın kentteki koronavirüs salgınına ilişkin hazırladığı rapor hakkında da "Halkı korku ve paniğe sevk etme" gerekçesi ile soruşturma açıldı.

- **Türk Tabipleri Birliği'nin Manisa Organize Sanayi Bölgesi ve Vestel Fabrikası'nda görülen koronavirüs vakalarıyla ilgili raporuna** ve rapora dair haberlere erişim engeli getirildi.

- **Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Sincan Ceza İnfaz Kurumu'nda koronavirüs testi pozitif çıkan tutuklu olduğu yönünde paylaşım yapan HDP Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu** hakkında soruşturma başlattı. Gergerlioğlu'na "halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak" suçlaması yöneltildi.

- **Diyarbakır'ın Sur ve Yenişehir ilçelerindeki bazı mahallelerde halkı koronavirüse karşı önlem almaları ve evde kalmaları yönünde anonsla uyaran HDP Milletvekili Remziye Tosun** hakkında "halkı kin ve düşmanlığa tahrik" suçlamasıyla soruşturma başlatıldı.

- **İzmir'de bir gazeteye verdiği demeçte, çalıştığı hastanede koruyucu ekipmanın eksik olduğunu söyleyen Genel Sağlık-İş Sendikası işyeri temsilcisi Ali Kemal Akgül** sürgün edildi.

- Kocaeli’de İl Sağlık Müdürlüğü yetkililerini eleştiren bir yazı kaleme alan **Kocaeli Koz’un Genel Yayın Yönetmeni Gökhan Karabulut** gözaltına alındı.

- **İz Gazete muhabiri Tugay Can** “İzmir’de farklı iki ilçede sağlık çalışanlarının testi pozitif çıktı!” haberi nedeniyle ifadeye çağrıldı. Can, “Aldığım bilgiyi defalarca teyit ederek bilgilendiriyorum, halkın haber alma hakkı için mesleğimi yerine getiriyorum” dedi.

- **Gazeteci Ferhat Akgün**, ‘pandemi hastanesi’ olarak kullanılan Te-kirdağ Devlet Hastanesi’ne izinsiz girdiği iddiası ile gözaltına alındı. Yaptığı haberler ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle İl Sağlık Müdürü’nün şikayetçi olduğu gazeteciye, “işyeri dokunulmazlığını ihlal ettiği” iddiasıyla ev hapsi cezası verildi.

- Kazdağları’nda siyanürlü altın arama projesine karşı “**Su ve Vicdan Nöbeti**” tutan çevrecilere, pandemi gerekçesiyle toplam 525 bin lira para cezası kesildi.

- Koronavirüs tedbirleri kapsamında yapılan “Evde Kal” çağrılarına, “Çalışmasam ekmek yok. Beni bu virüs öldürmez, senin düzenin öldürür” sözleriyle tepki gösteren TIR şoförü Malik Yılmaz gözaltına alındı. Yılmaz sosyal medyadan paylaştığı video nedeniyle “kanunlara uymama-ya teşvik” ile suçlandı. Yılmaz o tarihten sonra işsiz kaldı...

- Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın koronavirüs salgını nedeniyle başlattığı bağış kampanyasını eleştiren Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencisi Ata Egemen Çakıl gözaltına alındı. Twitter hesabından “*Canlı yayına çıkararak kendilerini cumhurbaşkanı olarak tanıtan ve para isteyen şahıslara inanmayın*” ifadesiyle mizahi bir paylaşımda bulunan Çakıl, ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı.

- Koronavirüs salgını önlemleri kapsamında üç büyükşehirde taksilere getirilen “tek-çift plaka dönüşümü” uygulamasına atıfla mizahi paylaşım- da bulunan Ceyhun T. isimli yurttaş “halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve aşağılama” suçlamalarıyla gözaltına alındı; ifadesinin ardından serbest bırakıldı. Ceyhun T. paylaşımında “*Bağcılarda bir taksi durağında SIFIR tek sayıdır - çift sayıdır kavgası: iki yaralı, bir taksici gözaltında*” paylaşımında bulunmuştu.

Basın Özgürlüğü

Gazeteciler 2020 yılında da düşünceleri ve haberleri nedeniyle hedefteydi; işten atıldılar, gözaltına alındılar ve tutuklandılar. Soruşturmalar, davalar ve yayın yasakları hiç eksik olmadı. RTÜK, Basın İlan Kurumu, BTK iktidarın yeni sansür araçları olarak işlevini sürdürdü... İnternette binlerce habere erişim engeli getirildi. Medya sektörünün yüzde 95'inin iktidarın kontrolünde olduğu Türkiye'de, Erdoğan ise hala "medyanın sesini yansıtmadığından" şikayetçi...

Gazetecileri Koruma Komitesi-CPJ'nin 2020 raporunu göre Türkiye, Çin'den sonra mesleki faaliyetleri yüzünden cezaevine atılan gazeteci sayısında dünyada ikinci sırada... RSF'nin Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 180 ülke arasında 154'üncü... Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın verilerine göre 67 gazeteci ve basın çalışanı cezaevinde. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'nin verilerine göre 2020 yılında 79 gazeteci gözaltına alındı, 24'ü

tutuklandı, 43 gazeteciye 150 yıl 15 gün hapis cezası ve 56 bin 310 TL para cezası verildi. 19 gazeteci saldırıya uğradı, bin 960 habere erişim engeli getirildi.

Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin 1 yılda 15 ilde takip ettiği 169 ifade özgürlüğü davasında elde ettiği bulgulara göre, gazetecilerin yüzde 60'ına terörle ilişkili suçlar yöneltilti. Bu davalarda mahkum edilen 89 gazetecinin yüzde 78'i terörle ilişkili suçlardan ceza alırken, terörle ilişkilendirilen davaların yüzde 74'ünde mesleki faaliyetleri gazeteciler aleyhinde delil olarak kullanıldı. Bianet'in verilerine göre son 6 yılda 63 gazeteci "Cumhurbaşkanına hakaret"ten mahkum edildi.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) 2020 karnesi muhalif kanallara yönelik baskıyı bir kez daha ortaya koydu. Yıl boyunca eleştirel yayıncılık yapan kanallara ekran karartmayı da içeren 54 yaptırım uygulandı; 10 milyon TL'lik para cezası kesildi. Basın İlan Kurumu (BİK) tarafından 7 gazeteye toplam 135 gün ilan kesme cezası verildi.

"Herkes eşit mesafede" bir yayıncılık iddiasıyla yayın hayatına başlayan ve HDP'nin Meclis grup toplantısını yayımladığı için baskı gördüğü öne sürülen Olay TV, 26 gün sonra kapandı. Kanalin patronunun şirketlerine el konulmakla tehdit edildiği, Cumhurbaşkanlığı'ndan kanaldan atılacak kişiler listesi gönderildiği ve yerlerine bazı isimlerin kanala alınmasının istendiği iddia edilirken; işin en yalın özeti, 2020 Türkiye'sinde siyaset-medya ilişkilerinin geldiği boyutun bağımsız olma iddiasındaki bir haber televizyonunun bir ay bile yaşamasına el vermemesi oldu.

- Yeni Yaşam gazetesi eski Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **Osman Akın**, gazetede yayımlanan haberler nedeniyle hakkında açılan 2 ayrı davada "Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılamak" ve "örgüt propagandası yapmak" iddialarıyla toplam 1 yıl 11 ay 22 gün hapis cezasına çarptırıldı.

- "Zincirleme şekilde terör örgütü propagandası" suçlamasıyla yargılanan **Yeni Asya gazetesi** Genel Yayın Yönetmeni Kazım Güleçyüz 1 yıl 8 ay, gazetenin karikatüristi Halil İbrahim Özdebak 1 yıl 6 ay 22 gün hapse mahkum edildi. İstanbul 29. Ağır Ceza Mahkemesi gerekçeli kararında; dava konusu olan paylaşım, söz, yazı ve karikatürlerin "açık, somut

ve yakın tehlike” gerekçesiyle ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceğini savundu, sanıkları Gülen Cemaatine yönelik başlatılan soruşturma ve yargılamaları zulüm olarak göstermeye çalışarak sulandırmaya çalışmakla suçladı.

- Cumhuriyet gazetesi muhabiri **Seyhan Avşar** ile Sözcü gazetesi Sorumlu Müdürü Necdet Önemli hakkında “Sözcü savcısı sabıkalı çıktı” başlıklı haber nedeniyle “terörle mücadelede görev almış kamu görevlisini hedef göstermek” iddiasıyla dava açıldı.

- 27 Haziran 2016’da Haberdar.com’da yayımlanan “Ezip Geçmek” başlıklı yazısı nedeniyle “örgüt propagandası” ve “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla toplamda 5 yıl 11 ay hapse mahkum edilen gazeteci **Ahmet Altan**’ın istinaf başvurusu İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi tarafından reddedildi. Altan’a Taraf gazetesinde 4 Kasım 2011’de yayımlanan “CHP” başlıklı yazısı nedeniyle “Atatürk’e hakaret”-ten verilen mahkumiyet kararı ise beraat yönünde bozuldu.

- Yazdığı bir makale nedeniyle Şubat 2017’de gözaltına alınıp 1 yıl boyunca tutuklu yargılanan Die Welt muhabiri **Deniz Yücel** davasında karar çıktı. Gazeteci “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla 2 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırıldı. İstanbul 32. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca 2016 yılında Die Welt gazetesinde yayımlanan iki yazısı gerekçesiyle “Cumhurbaşkanına hakaret” ve TCK’nın 301. maddesinde düzenlenen “Türkiye Cumhuriyeti Devletini, hükümetini, yargı organlarını ve devletin emniyet teşkilatını aşağılama” suçları uyarınca suç duyurusunda bulunulmasına karar verdi. Öte yandan savcılık mahkemenin gazeteci hakkında “halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek” suçundan verdiği beraat kararına itiraz etti. İstinafa başvuran savcı, Yücel’in 26 Ekim 2016 tarihinde yayımlanan yazısında yer verdiği fıkra ve 27 Ekim 2016 tarihinde yayımlanan yazısında geçen “Ermenilere yapılan soykırım” ifadesiyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” ettiğini öne sürdü.

- “Bank Asya’nın avukatı sınavsız hâkim oldu” başlıklı haber nedeniyle 5 ay hapse mahkum edilen Zonguldak’ın yerel gazetesi “Halkın Sesi”-nin eski Yazı İşleri Müdürü **Cevdet Akgün**, cezanın infazı için cezaevine girdi.

- Mersin 7. Ağır Ceza Mahkemesi, KHK ile kapatıldığı 29 Ekim 2016 yılına kadar Türkiye’de günlük Kürtçe yayın yapan tek gazete olan Azadiya Welat’ın eski Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **İsmail Çoban**’ı “örgüt üyesi olmak” suçlamasıyla 7 yıl 6 ay hapse mahkum etti.

- Mardin’in Derik ilçesinde 13 köylünün öldürülmesiyle ilgili yargılanan Jandarma Genel Komutan Yardımcısı **Musa Çitil’in yürüttüğü operasyonlara dair haberleri paylaşan 7 gazeteci** hakkında beraat kararı veren Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi gerekçeli kararını açıkladı. Mahkeme, paylaşımları “bilgi verme, eleştirme, yorumlama işlevi ve ifade özgürlüğü” kapsamında değerlendirirken, savcı ise beraat kararına itiraz etti. Dosya istinaf mahkemesine taşındı.

- T24 yazarı **Mehmet Y. Yılmaz**’ın yerel seçimler döneminde yayımlanan “Binali Bey, sırrını ver, oyumu al!” başlıklı yazısına açılan davanın görülmesine İstanbul 37. Asliye Ceza Mahkemesi’nde başlandı. Mahkeme, ikinci duruşmada Yılmaz’ın davaya konu yazılarında “kamu görevlisine hakaret” suçunun unsurlarının oluşmadığını belirterek beraat kararı verdi.

- Yeni Yaşam gazetesinde 10 Ekim 2019’da yayımlanan “Bu ‘pınar’dan barış akmaz” başlıklı haber nedeniyle gazetenin Yazı İşleri Müdürü **Aydın Keser** hakkında “örgüt propagandası yapmak” iddiasıyla dava açıldı.

- Tutuklu Mezopotamya Ajansı muhabirleri **Sadiye Eser ve Sadık Topaloğlu** hakkında “örgüt üyesi olmak” iddiasıyla dava açıldı. Gazeteciler 4 ay sonra görülen ilk duruşmada tahliye edildi. Öte yandan Sadiye Eser hakkında PKK lideri Abdullah Öcalan’ın avukatlarından Mahmut Şakar ile yapılan “Öcalan’ın İmralı’daki 20 yılı” başlıklı röportajı nedeniyle yeni bir soruşturma açıldı.

- Belediyedeki yolsuzluklarla ilgili haberi nedeniyle dönemin Muradiye (Van) Belediyesi kayyımının şikayetçi olduğu gazeteci **Hikmet Tunç** hakkında soruşturma açıldı.

- İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen **Özgür Gündem** gazetesi ana davasında Necmiye Alpay, Aslı Erdoğan ve Bilge Aykut beraat ettiler. Eren Keskin, Kemal Sancılı, İnan Kızılkaya ve Zana Kaya’nın

dosyaları, savunma için ek süre taleplerine binaen ayrıldı. Haklarında yakalama kararı bulunan ve henüz ifadeleri alınamayan Filiz Koçali ve Ragıp Zarakolu'nun dosyaları da ayrıldı.

- **Özgür Gündem** gazetesiyle dayanışmak için Nöbetçi Yayın Yönetmenliği kampanyasına katılan belgesel yönetmeni Veysi Altay “terör örgütü propagandası”ndan 1 yıl 3 ay hapis, “terör örgütü bildiri veya açıklamalarını basmak ve yayınlamak”tan da 6 bin TL adli para cezasına mahkum edildi.

- İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi, OHAL KHK'sıyla kapatılan **Özgür Gündem** gazetesi ile dayanışmak amacıyla Nöbetçi Yayın Yönetmenliği yaptıkları için yargılanan 7 gazeteciye verilen hapis cezalarıyla ilgili istinaf başvurusunu reddetti. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi; 3 Nisan 2019'da gazeteciler Ertuğrul Mavioğlu, Fehim Işık, Celal Başlangıç, İhsan Çaralan, Öncü Akgül ve Celalettin Can'ı “örgüt propagandası yapmak” suçundan 1 yıl 3 ay; gazetenin Eş Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Aykol'u 3 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırmıştı.

- Cumhuriyet gazetesi muhabiri **Zehra Özdilek** hakkında OHAL KHK'sıyla ihraç edilen, işini geri istediği için tutuklanan ve 1,5 yılı aşkın süre cezaevinde kaldıktan sonra tahliye edilen öğretmenle yaptığı röportaj nedeniyle “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” iddiasıyla dava açıldı. Yargılama Eylül ayında görülen 4. duruşmada beraatle sonuçlandı.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın damadı, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın “Kanal İstanbul” projesi güzergahı üzerinde arazi satın almasıyla ilgili Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan “Damat işi biliyor” başlıklı habere “kamu görevlisine hakaret” iddiasıyla dava açıldı. Gazeteci **Hazal Ocak** ilk duruşmada beraat etti.

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un evinin yanındaki arazide yaptırdığı peyzaj çalışmasının İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kaçak olduğu gerekçesiyle yıkılmasıyla ilgili Cumhuriyet gazetesinde 14 Nisan 2020 tarihinde yayımlanan **“Boğaz'da Kaçak Var” başlıklı habere** dava açıldı. Dava kapsamında gazetenin muhabiri Hazal Ocak, Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Olcay Büyüктаş Akça, Yazı İşleri Müdürü İpek Özbey ve Foto-Muhabiri Vedat Arık “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” ve “özel hayatın gizliliğini ihlal” ile suçlanıyorlar.

- OdaTV Sorumlu Haber Müdürü **Barış Terkoğlu**, Elazığ'da yaşanan bir cinsel istismarla ilgili haber nedeniyle 6 bin 80 TL para cezasına çarptırıldı.

- Gazeteciler Barış Pehlivan, Barış Terkoğlu, Hülya Kılınç, Murat Ağirel, Aydın Keser ve Ferhat Çelik; Libya'da yaşamını yitiren **MİT personelinin cenazesiyle ilgili haber** nedeniyle tutuklandı. “İstihbarat faaliyetleri ile ilgili bilgi ve belgeleri elde etmek ve ifşa etmek” ile suçlanarak Mart ayında tutuklanan gazetecilerin yargılanması Eylül ayında sonuçlandı. Terkoğlu beraat ederken, Pehlivan ve Kılınç 3'er yıl 9'ar ay, Çelik, Keser ve Ağirel 4'er yıl 8'er ay hapis cezasına çarptırıldı.

- **“Askeri casusluk”** suçlamasıyla Haziran ayından beri tutuklu bulunan OdaTV Ankara Haber Müdürü Müyesser Yıldız ile aynı soruşturma kapsamında serbest bırakılan TELE1 Ankara Temsilcisi İsmail Zeki Dükel hakkında “Devletin güvenliği veya yararları bakımından gizli kalması gereken bilgileri açıklama” suçlamasıyla dava açıldı. Yıldız, tutuklanmasının ardından 155 gün sonra görülen ilk duruşmada tahliye edildi.

- “Abdullah” kod adlı gizli tanığın bir duruşmada eski Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar aleyhindeki beyanlarını haberleştirdiği için “ifıra” suçlamasıyla Ankara 35. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılanan **gazeteci Müyesser Yıldız**, 7 bin 80 TL adli para cezasına çarptırıldı.

- Gazeteci **Barış Terkoğlu** hakkında 5 Nisan 2019’da OdaTV’de yayımlanan “Kim bu yeni paralel Pelikancılar” başlıklı haber nedeniyle soruşturma açıldı.

- **Gazeteciler Barış Pehlivan ve Barış Terkoğlu** “Metastaz 2: Cendere” isimli kitaplarıyla ilgili 14 ayrı soruşturmada 4 farklı savcıya ifade verdi. Gazeteciler hakkında toplamda 158 yıl hapis cezası istendi.

- **Gerger Fırat gazetesi Haber Müdürü Özgür Boğatekin**’e verilen 1 yıl 15 günlük hapis cezası, Yargıtay 8. Ceza Dairesi tarafından onandı. Cezanın infazı için hapishaneye giren gazeteci, 2013 ve 2014 yıl-

larında Gerger (Adıyaman) Kaymakamı Ömer Bilgin'i eleştiren yazıları nedeniyle mahkum edilmişti. Öte yandan Boğatekin'e 2018 yılında Recep Tayyip Erdoğan'a hakaret ettiği iddiasıyla verilen adli para cezasıyla ilgili istinaf başvurusu, Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 9. Ceza Dairesi tarafından reddedildi. Ayrıca hakkında 2017 yılında yaptığı Facebook paylaşımı gerekçe gösterilerek "terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek" ve "örgüt propagandası" suçlamalarıyla dava; Sakarya'da mevsimlik tarım işçisi Kürtlerin saldırıya uğramasına ilişkin sosyal medya paylaşımı nedeniyle de "halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek" iddiasıyla soruşturma açıldı.

- Aralık 2019'da tutuklanan gazeteci Aziz Oruç hakkında "örgüt üyeliği" ve "örgüt propagandası" suçlamasıyla 6 ay sonra hazırlanan iddianame, Ağrı 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi. İddianamede gazeteci aleyhinde öne sürülen deliller arasında Roj News ve İMC TV Facebook sayfalarını beğenmek ve yaptığı röportaj da bulunuyor.

- Suikaste uğrayan Mesut Mevlevi'nin verdiği bir röportajda "Bayraktar Holding'e çalıştığını" söylemesini haberleştiren **Mustafa Hoş**, ifadeye çağrıldı. Holding avukatları suç duyurusunda "gazetecinin ilgili haberle savunma sanayiinde önemli bir yer tutan holding nezdinde Türkiye'nin düşmanlarına hizmet ettiğini" iddia ediyor.

- **Gazeteci Alican Uludağ ve Cumhuriyet gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Olcay Büyüктаş Akça** hakkında, "Ankara Katliamı Davası"nda bazı dosyaların savcılık tarafından saklanmasıyla ilgili haber nedeniyle dava açıldı. Gazeteciler; faillerden ikisinin katliamdan 11 gün önce Gaziantep'de patlayıcının etkisini arttırmak için amonyum nitrat almaya çalıştıklarının polis tarafından bilindiğini haber yaptıkları için suçlanıyorlar.

- **Gazeteci Alican Uludağ** hakkında, nikahının ardından Cumhurbaşkanlığı Sarayına giderek Erdoğan'ı ziyaret eden Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman ile ilgili twitter paylaşımı nedeniyle "Terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek" iddiasıyla dava açıldı.

- Kocaeli’nde internetten ve basılı olarak yayın yapan **Ses gazetesi-ne silahlı saldırı** düzenlendi. 20 Nisan Pazartesi sabaha karşı saat 05.00 sularında gazetenin idari binasına dokuz el ateş edilirken, olayda ölen ya da yaralanan olmadı. İzmit’te basılı olarak yerel yayın yapan az sayıda gazete kaldığını söyleyen gazetenin Yayın Yönetmeni İsmet Çiğit *“Muhalef bir tek biz kaldık. Af yasasından, koronavirüse, maske dağıtımına kadar gördüğümüz tüm yanlışları işliyoruz. Muhalef yayın anlayışımız bizi bazı kesimlerin hedefi haline getiriyor”* dedi.

- **Gazeteci Oktay Candemir** hakkında, yaptığı 2 koronavirüs haberi ve İçişleri Bakanı’yla ilgili bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle, “halk arasında korku ve panik yaratmak”, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamalarıyla 3 ayrı soruşturma başlatıldı. Ayrıca gazeteci, TRT’nin “ecdat dizileri serisine bir yenisini ekleyeceği” haberi sonrasında Twitter’da yaptığı esprili paylaşım üzerine de gözaltına alındı.

- Takip ettiği 8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü’ndeki polis şiddetinin görüntülerini sosyal medyada paylaşan **gazeteci Zülal Koçer** hakkında soruşturma açıldı.

- Kamuoyunda **“Fetö Medya Yapılanması Davası”** olarak bilinen yargılamada Yargıtay 16. Ceza Dairesi kararını verdi. Yerel Mahkeme’nin, aralarında şarkıcı Atilla Taş’ın da bulunduğu 6 sanık hakkında verdiği “terör örgütü üyeliği kararı”, yeterli delil bulunmadığı gerekçesi ile bozuldu; 17 sanık hakkında verilen kararlar ise onandı. Atilla Taş’ın avukatlarından Yaman Akdeniz, sosyal medya paylaşımında kararı UYAP’tan değil, Yeni Şafak gazetesinden haber aldıklarını duyurdu.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan, **yazar Ragıp Zarakolu** hakkında Artı Gerçek ve Evrensel’de eş zamanlı yayınlanan ‘Makus kaderden kaçış yok’ başlıklı yazısı nedeniyle suç duyurusunda bulundu. Zarakolu; Saray bürokrasisinin hedefi haline gelirken, yazısıyla ilgili başlatılan “darbe” soruşturması kapsamında Evrensel Genel Yayın Yönetmeni Fatih Polat ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Gökem Kınacı ifade verdi.

- Evrensel gazetesi yazarı **Ender İmrek**’in, Emine Erdoğan’ın Hermes marka çantasını konu eden “Parıl parıl parlıyordu Hermes çanta...” başlıklı yazısı nedeniyle “hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. Bakırköy 2.

Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülen dava kapsamında söz konusu yazısında Cumhurbaşkanının eşi Emine Erdoğan'ın fahiş fiyatlı çantasına gönderme yaparak eleştiride bulunduğu için “güzel vasıf atfetmeyerek hakaret” ile suçlanan yazar beraat etti. Davanın savcısı esas hakkında mütaalasında herhangi bir gerekçe açıklamadan gazeteci hakkında ceza istemiş, müdafii avukatlarının savcıya ‘gerekçe açıklama yükümlülüğünü’ hatırlatması üzerine de “Anlayana gerekçe açık” yanıtını vermişti.

- **Habertürk yazarı Nagehan Alçı** hakkında 15 Haziran 2018’de yayımlanan köşe yazısı nedeniyle “hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Hakkı Yalçınkaya’nın şikayeti üzerine açılan dava kapsamında 2 yıl 4 aya kadar hapsi istenen Alçı; söz konusu hakim Hrant Dink’i ölüme götüren ‘Türklüğü aşağılamak’ suçundan yargılandığı davanın hakimlerinden biri olduğunu, ve Dink’in öldürülmesinden sonra Agos gazetesi yöneticilerinin yine aynı maddeden yargılandığı davaya da baktığını belirterek, “ O süreç ile ilgili somut gerçeklere dayanarak kanaatimi açıkladım” dedi.

- **Sözcü yazarı Aytunç Erkin** hakkında, 20 Eylül 2019 tarihinde Emekli Askeri Hakim Ahmet Zeki Üçok ile yaptığı söyleşiyi taşıdığı, “Yargıda halen 2221 hakim ve savcı ya FETÖ’cü ya da FETÖ destekçisi” başlıklı köşe yazısı nedeniyle soruşturma başlatıldı. Manisa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma kapsamında Erkin “kamu görevlisine hakaret” ile suçlanıyor.

- Mart ayında Yunanistan sınırına akın eden mültecilerin durumunu haberleştirmek için gittiği Edirne Pazarkule’de gözaltına alınan ve tutuklanan **Rudaw TV muhabiri Rawin Sterk Yıldız** hakkında dava açıldı. Gazeteci, sosyal medya paylaşımları ve gazetecilik faaliyetleri nedeniyle “örgüt propagandası” ve “örgüt üyeliği” ile suçlandı. Gazeteci, 9 ay süren tutukluluğunun ardından görülen ilk duruşmada tahliye edildi.

- Sınıra akın eden mültecilerle ilgili haber takibi için gittikleri Edirne’de gözaltına alınan gazeteciler **Naci Kaya ve İdris Sayılğan** hakkında, “askeri yasak bölgeye izinsiz geçiş yapmak” suçlamasıyla dava açıldı.

- Batman’da 17 yaşındaki bir çocuğun, bir uzman çavuşun cinsel istismarı sonucu intihara sürüklenmesiyle ilgili haberler nedeniyle haftalık yerel gazete **Jiyan Haber’in İmtiyaz Sahibi İdris Yayla** hakkında soruşturma açıldı. Gazeteci “halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılamak” ile suçlanıyor.

- **Gazeteci Can Ataklı** hakkında, TELE 1 kanalında sunduğu ‘Gün Başlıyor’ isimli programda deprem vergileri üzerine kullandığı ifadeleri nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı. Toplanan deprem vergilerinin nereye harcandığı hususunda eleştirilerini dile getiren gazeteci, ilk duruşmada beraat etti.

- Gezi Parkı protestoları sırasında 15 yaşındaki Berkin Elvan’ın yaşamını yitirmesiyle ilgili soruşturmaya ilişkin Cumhuriyet ve Birgün gazetelerinde yayınlanan haberler nedeniyle **gazeteciler Canan Coşkun, Ali Açar ve Can Uğur** hakkında “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” suçlamasıyla dava açıldı.

- Gazeteci **Ruşen Takva** Evrensel gazetesinde yayınlanan “İpekyolu Belediyesi’nde mobing” başlıklı haberi nedeniyle ifadeye çağrıldı. Takva “hakaret ve iftira” ile suçlanıyor. Takva ilgili haberinde Van’ın İpekyolu Belediyesi’ne ikinci kez kayyım atanması sonrası işçilerin ve daire yöneticilerinin karşı karşıya kaldıkları “zorunlu emeklilik ve mobing uygulamalarını” gündeme taşımıştı.

- İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen “MİT’lilerin Haberleri” davasında yargılanmaya devam eden gazeteci **Can Dündar** “casusluk” ve “terör örgütüne yardım” suçlarından 27 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı.

- Van’da 24 Kasım’da gözaltına alınan ve tutuklanan **Mezopotamya Ajansı muhabiri Dindar Karataş** hakkında çeşitli tarihlerde yayımlanan haberleri suç delili olarak gösterilerek “örgüt üyesi olmak” suçlamasıyla dava açıldı.

- Kocaeli’nin Kartepe ilçesinde yaşadığı iddia edilen cinsel istismar ilgili yayımlanan “Kartepe AKP’nin tecavüz çetesi” başlıklı haber nedeniyle **Kocaeli Halk Gazetesi’nin İmtiyaz Sahibi Faruk Bostan ve Yazı İşleri Müdürü Bülent Karagöz** ‘iftira’ suçlamasıyla tutuklandı.

- **İnternet haber sitesi Diken’e** Fuat Avni isimli Twitter hesabının paylaşımlarını haberleştirdiği gerekçesiyle açılan davanın ilk duruşması İstanbul 22. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görüldü. “Örgüte yardım” suçlamasıyla mahkemeye çıkan haber sitesinin kurucusu Harun Simavi, Genel Yayın Yönetmeni Erdal Güven ve eski Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Semir Sezener hakkında beraat kararı verildi.

- **Van’ın Çatak ilçesinde 11 Eylül 2020 tarihinde gözaltına alınan ve işkence görüp helikopterden atıldığı belirtilen iki köylüden** Servet Turgut hayatını kaybetti. Olayla ilgili açılan soruşturma kapsamında Van Cumhuriyet Başsavcılığı, dosya ile ilgili gizlilik ve yayın yasağı kararı aldı. Olayı belgeleriyle gündeme taşıyan gazeteciler Mezopotamya Ajansı (MA) muhabirleri Adnan Bilen ve Cemil Uğur ile Jin News muhabiri Şehriban Abi, gazeteci Nazan Sala tutuklandı. Gazetecilere, “devlet aleyhine toplumsal olayları haber yaptıkları” iddiasıyla “örgüt üyeliği” suçlaması yöneltildi.

- Zonguldak Kozlu İlçe Belediye Başkanı Ali Bektaş, yerel bir televizyonda katıldığı programda hakkında olumsuz haber yapan **gazetecileri tehdit etti**. Bektaş, mal varlığıyla ilgili haberlerle ilgili olarak “Herkes gereğini yapacağım, kimse sokakta rahat dolaşamayacak, tehditse tehdit ediyorum” derken; Belediye Başkanı’nın yeğenlerini belediye kadrolarına almasını haberleştiren gazetelerle ilgili Ak Parti Zonguldak Milletvekili Hamdi Uçar da **“kalemlerini kırarız”** dedi. Ardından eleştirel yayın yapan gazeteler, zabıta ekiplerinin “ruhsat” denetiminden geçirildi.

- Bir bekçinin yurttışa yönelik kötü muamelesini videoya çekip sosyal medyada paylaşması nedeniyle yargılanan **gazeteci İnan Ketenciler**, 25 gün hapis cezasına mahkum edildi. Mahkeme, cezayı 500 TL adli para cezasına çevirdi ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdi.

- Kapatılan Özgürlükçü Demokrasi gazetesinin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **İshak Yasul**, İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından “örgütün yayınlarını basmak ve yayınlamak” suçlamasıyla 10 ay hapse mahkum edildi, ceza ertelenmedi.

- Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) üyesi avukatların yargılandığı davayla ilgili Gazete Yolculuk’ta yayımlanan haberi paylaşan **gazeteci Buse Söğütlü** hakkında “terörle mücadelede görev almış kişiyi hedef göstermek” suçlamasıyla dava açıldı.

- 2015-2016 yılları arasında haber takibi sırasında çektiği fotoğrafları sosyal medyada paylaştığı için yargılanan Gazete Fersude’nin Eş Genel Yayın Yönetmeni **Hayri Tunç**, “örgüt propagandası” iddiasıyla 2 yıl hapse mahkum edildi.

- Van’ın İpekyolu ilçesindeki evine yapılan polis baskınıyla gözaltına alınan Mezopotamya Ajansı muhabiri **Dindar Karataş**, çıkarıldığı mahkemede “örgüt üyeliği” suçlamasıyla tutuklandı. Karataş’ın gözaltına alındığı saatlerde Mezopotamya Ajansı Van Bürosu da polisler tarafından basıldı. Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı kararıyla yapılan aramaya, ajans muhabiri Karataş’ın çalışma yeri olması gerekçe gösterildi. Öte yandan, ajansın Ankara muhabirlerinden Hakan Yalçın da evine yapılan baskınla gözaltına alındı; “örgüt üyeliği” ile suçlanıyor.

- İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesi, “örgüt propagandası” ve “örgüt yayınlarını basmak ve yayınlamak” iddiasıyla yargılanan Demokratik Ulus gazetesi eski Yazı İşleri Müdürü **Arafat Dayan**’ı toplamda 5 yıl 10 ay hapse mahkum etti. Geçen yıl yürürlüğe giren yargı paketi kapsamında yeniden yargılanan gazeteci hakkında yerel mahkeme ilk verdiği kararı tekrar etmiş oldu.

- Diyarbakır’da 9 Ekim 2018’de gözaltına alınan gazeteci **Abdurrahman Gök** hakkında haber kaynaklarıyla yaptığı telefon görüşmeleri, sosyal medya paylaşımları ve yaptığı haberler gerekçe gösterilerek yürütülen soruşturma 2 yıl sonra tamamlandı. Gök hakkında, “örgüt üyeliği” ve “propaganda” iddiasıyla dava açıldı.

- Kapatılan Taraf gazetesi yazarı **Mehmet Baransu** ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **Murat Şevki Çoban**’ın İstanbul Anadolu 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılandıkları davada karar verildi. “Gülen’i bitirme kararı 2004’te MGK’da alındı” başlıklı haber nedeniyle yargılanan gazetecilerden Çoban beraat ederken, Baransu “devletin gizli belgelerini basın yoluyla ifşa etme” suçlamasıyla 16 yıl 13 ay hapis cezasına çarptırıldı. 28 Kasım 2013’te yayınlanan haberde, 25 Ağustos 2004 tarihli Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplantısında alınan 481 sayılı kararın eklerine yer verilmişti.

- Haber takibi için gittiği Diyarbakır’ın Sur ilçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasağı nedeniyle 79 gün mahsur kalan ve sonrasında tutuklanan KHK ile kapatılan Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabiri **Mazlum Dolan** “örgüt üyeliği” suçlamasıyla mahkum edildi. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi, savcılığın “sokağa çıkma yasakları sırasında yaptığı haberler ile devlet aleyhine yayınlar yapılmasını sağlamak” ile suçladığı gazeteciyi 7 yıl 6 ay hapse mahkum etti.

Devletin Orasına Burasına Hakaret

Türk Ceza Kanunu’nun “Cumhurbaşkanına hakaret” suçunu düzenleyen 299. ve “Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin Kurum ve Organlarını Aşağılama” başlıklı 301. maddeleri çerçevesinde dava açılanların ve cezalandırılan sayısı katlanarak artmaya devam ediyor. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçilen 2018’in sonunda dava açılanların sayısı 6 bin 326 olurken, 2019’un sonunda dava sayısı 13 bin 990’a çıktı. Davalar son on yılda 21 kat arttı. Adalet Bakanlığı tarafından açıklanan en son veriler olan 2019 yılı Adli İstatistikleri’ne göre, sadece “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla 36 bin 66 kişi hakkında soruşturma açıldı.

“Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar” başlığı altındaki bu iki madde kapsamında 13 bin 252 kamu davası açıldı. Ceza mahkemeleri, 4 bin 291 mahkumiyet, bin 970 beraat, 4 bin 394 hükmün açıklanmasının geri bırakılması olmak üzere 12 bin 474 davayı karara bağladı. Böylelikle hakkında kurulan hükmün açıklanması ertelenenlerle birlikte 8 bin 685 kişi cezalandırıldı.

Bu durum 2020 boyunca da sürdü. Resmi veriler için 2021 yılını beklememiz gerekiyor. Ancak TİHV’nin derlediği rakamlara göre TCK’nın 299. maddesine muhalefet gerekçesiyle en az 28 kişi gözaltına alındı, 3 kişi tutuklandı. 30 Kasım 2020 tarihine dek tamamlanmış olan yargılamalarda 10 kişi 12 yıl 1 ay 10 gün hapis cezası ile 2 kişi de para cezası ile cezalandırıldı. Hılasası Erdoğan’ın görev süresinde “Cumhurbaşkanına hakaret” kapsamında 130 binden fazla soruşturma, 30 binin üzerinde dava açılmış durumda...

- Anayasa Mahkemesi (AYM) “Cumhurbaşkanına hakaret”ten ceza alan bir yurttaşın başvurusunu 4 satırlık bir kararla reddetti; ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine hükmetti.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan’a hakaret ettiği iddiasıyla **5 ay hapse mahkum olan bir yurttaşın cezası, istinaf mahkemesi kararıyla ikiye katlandı**. Ankara 46. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen davada, “2017 referandumuyla cumhurbaşkanının tarafsızlığının hukuken ortadan kalktığına” vurgu yapan yargıç, “sanığın Erdoğan’a Cumhurbaşkanlığı sıfatıyla yaptığı icraatlarından dolayı değil; siyasi bir kişilik, parti başkanı olarak gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle hakaret suçunu işlediğine” hükmetmişti. Erdoğan’ın avukatının itirazı üzerine istinaf mahkemesi, yurttaşı “hakaret” suçundan mahkum eden yerel mahkeme kararını kaldırdı, “Cumhurbaşkanına hakaret” suçundan 11 ay 20 gün hapse mahkum edilmesine hükmetti.

- Yargıtay, sosyal medya paylaşımları nedeniyle **“Cumhurbaşkanına hakaret” suçundan yargılanan yurttaş hakkında verilen beraat kararını bozdu**. E-posta ile yapılan ihbar üzerine açılan davada Karşıyaka

(İzmir) 8. Asliye Ceza Mahkemesi, yurttaşın ülkede yaşanan olaylara ilişkin kendi düşüncelerini ve eleştirilerini dile getirdiğine hükmederek beraatine hükmetmişti. Erdoğan'ın avukatlarının talebiyle Adalet Bakanlığı, kesinleşen beraat kararının kanun yararına bozulmasını istedi. Yargıtay 16. Ceza Dairesi de yerel mahkemenin beraat kararını bozdu. Türk Ceza Kanunu'nun 299. maddesinin koruduğu hukuki yararın Cumhurbaşkanının şeref ve saygınlığı olduğunu söyleyen Yargıtay, bunun toplumsal barışın ve kamu düzeninin korunması bakımından zorunlu olduğu görüşünde.

- Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK), MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli hakkında “dönek”, “fırıldak”, “AKP stepnesi” diyen kişi hakkında açılan **“hakaret”** davasında beraat kararı veren yerel mahkeme **hâkimi ile kararı onayan İstinaf Mahkemesi üyeleri hakkında soruşturma** açtı. HSK; “Siyasetçilerin diğer vatandaşlara göre sert eleştirilere karşı toleranslı olmaları gerektiğine” vurgu yaparak beraat kararı veren Antalya 27. Asliye Ceza Mahkemesi yargıcı ile bu kararı hukuka uygun bulan Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesi üyesi 3 yargıcı “görevlerini doğru ve tarafsız yapamayacağı kanısı uyandırmakla” suçladı, Adalet Bakanı'nın izniyle haklarında soruşturma başlatıldı.

- 2018 yılında attığı bir tweet nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla yargılanıp ifade özgürlüğü gerekçesiyle beraat eden **gazeteci Çiğdem Akbayrak**, savcılığın itirazı üzerine istinaf mahkemesi tarafından 11 ay 20 gün hapis cezasına çarptırıldı.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın seçimleri usulsüz şekilde kazandığını ima ederek, sosyal medya üzerinden “Al, seçim senin olsun iblis” diyen bir yurttaş 5 ay hapse mahkum oldu. Mahkeme, **“Cumhurbaşkanına hakaret” (TCK 299) suçundan açılan davada mahkumiyet kararını TCK 125. maddedeki “hakaret” suçundan** verdi; 2017'deki referandumdan sonra cumhurbaşkanının tarafsızlığının hukuken ortadan kalktığını vurguladı. Ancak Başsavcılık hemen harekete geçti, karara itiraz etti.

- 2014 yılında, dönemin Başbakanı Erdoğan'ı Kırklareli'nde protesto eden iki kadına “kamu görevlisine hakaret” suçlamasıyla verilen **cezayı temyiz eden avukat Özgür Urfa**, “Cumhurbaşkanına hakaret” suçun-

dan mahkum edildi. Temyiz dilekçesiyle ilgili Adalet Bakanlığı'nın şikayetiyle açılan dava sonucunda Urfa'yı 10 ay hapse mahkum eden İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi, "yargılama sürecinde pişmanlık göstermediği" için de cezayı ertelemedi.

- CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel'in paylaştığı verilere göre CHP'li vekiller hakkında Meclis'e gelen **fezlekelerin 3'te 2'sinden fazlası "Cumhurbaşkanına hakaret" iddiasıyla** hazırlandı.

- Harun Karanfilci isimli yurttaş hakkında sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek iki ayrı soruşturma açıldı. Karanfilci, 2013 yılındaki bir sosyal medya paylaşımı nedeniyle "Cumhurbaşkanına hakaret" ve "İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya karşı algı operasyonu yapmak" ile suçlanırken; **o tarihte Erdoğan henüz Cumhurbaşkanı, Soylu da henüz Bakan bile değildi.** Yine sosyal medya paylaşımları nedeniyle açılan ikinci soruşturmadaki suçlama ise "darbe yanlısı sosyal medya hesabı olmak"!

- CHP Parti Meclisi üyesi olduğu dönemde yaptığı konuşma nedeniyle yargılanan eski milletvekili **Fikri Sağlar**, Ankara 14. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkum edildi.

- İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı, **Gırgır dergisinin** Mart 2014'teki sayısında yayımlanan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eleştirildiği karikatürü sosyal medyadan paylaşan Serhat Yıldırım hakkında soruşturma başlattı.

- Aralık 2018’de konuk oldukları bir televizyon programında yaptıkları konuşmalar nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” ile suçlanan ve haklarında 4’er yıl 8’er aya kadar hapis cezası istenen oyuncular **Müjdat Gezen ve Metin Akpınar**’ın yargılanmalarına başlandı.

- **CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu’nun avukatı Celal Çelik’e** “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı. Avukat Çelik, yolsuzluk operasyonlarıyla ilgili “Ülkenin her tarafını peşkeş çektiniz” diyen Kılıçdaroğlu’na Erdoğan tarafından açılan tazminat davasına sunduğu savunma dilekçesi nedeniyle suçlandı.

- Halkların Demokratik Partisi (HDP) önceki dönem Eş Genel Başkanı **Figen Yüksekdağ**, “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla Van 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılandığı davada 1.740 TL adli para cezasına mahkum edildi. Gazeteciler Can Dünder ve Erdem Gül’ün tutuklanmasına ilişkin yapılan açıklama nedeniyle aynı suçlamayla Ankara’da açılan davada savcılık Yüksekdağ hakkında 4 yıla kadar hapis cezası istedi.

- Ankara 24. Asliye Ceza Mahkemesi, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıkloğlu’nun 8 Mart’ta yaptığı açıklamaya sosyal medya üzerinden tepki gösteren gazeteci **Melda Onur**’u “hakaret” suçlamasıyla 1.000 TL adli para cezasına çarptırdı.

- Adana eski Valisi Hüseyin Avni Coş'a "hakaret" ile suçlanan Red dergisi yazarı **Hakan Gülseven**'e verilen beraat kararı istinaf mahkemesi tarafından bozuldu. Gazeteci, 1 yıl 2 ay 7 gün hapis cezasına çarptırıldı.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın seçim döneminde sergilediği partili tavrı nedeniyle, "*Cumhurbaşkanının tarafsızlığı*" anayasal ilkesinin ihlal edildiğini, bu sebeple Erdoğan'ı "kendi Cumhurbaşkanı olarak tanımadığını" **noter yoluyla Cumhurbaşkanlığına bildirmek isteyen yurttaş gözaltına alındı.**

- Sosyal medya paylaşımları nedeniyle "Cumhurbaşkanına hakaret"-ten 7 bin lira adli para cezasına çarptırılan **gazeteci Adnan Bilen**'in istinaf başvurusu reddedildi.

- **Avukat Tugay Bek** hakkında sosyal medya hesaplarında yaptığı eleştirel paylaşımlarıyla ilgili "Cumhurbaşkanına hakaret" ve "kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret" iddiasıyla soruşturmalar açıldı.

- Erdoğan, "milli dayanışma kampanyasının" duyurusunda kullandığı ifadeleri sosyal medya hesabından eleştiren **Fatih Portakal** hakkında suç duyurusunda bulundu. BDDK da Portakal hakkında suç duyurusunda bulunarak, ilgili tweetle bankacılık piyasasının itibarının zedelendiğini ileri sürdü! "*Zor günlerden geçiyoruz. Mevduat veya tasarrufu olanlardan para istenmesin bir de. Olmaz olmaz diyemiyorum maalesef*" şeklindeki tweeti nedeniyle "Erdoğan'a hakaret" ve Bankacılık Kanunu'nu ihlal ile suçlanan Portakal'ın 3 yıla kadar hapsi istendi.

- Kocaeli Karamürsel'de bir tersanede çalışırken sosyal medya paylaşımları nedeniyle işine son verilen ve polis tarafından evi basılan Muhterem Çıtanak hakkında "**Cumhurbaşkanına hakaret**" iddiasıyla dava açıldı.

- SolHaber portalı Sorumlu Yazı İşleri Müdürü **gazeteci Uğur Güç** hakkında "Mahkeme küfürbaz avukatın istediğini yaptı: Işıl Özgentürk'e hapis cezası" başlıklı haber gerekçesiyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın avukatı Mustafa Doğan İnal'a hakaret suçlamasıyla dava açıldı. "Kamu görevlisine hakaret" suçlamasıyla yargılanan gazeteci, Kasım ayında görülen 4. duruşmada beraat etti.

- Gazete Karınca haber sitesinde yayımlanan 2 haber nedeniyle gazetenin eski İmtiyaz Sahibi **gazeteci Necla Demir** hakkında “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı. Gazeteci, davanın 2. duruşmasında beraat etti.

- Gösteri videosunun internette dolaşıma girmesinin ardından gözüne alınan **stand-up sanatçısı Emre Günsal**, Konya 4. Sulh Ceza Hakimliği’nin kararıyla tutuklandı. Mevlana, Şems, Konya ve Mustafa Kemal hakkında “esprilerin” yer aldığı görüntüler; “hakaret”, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasına delil gösterildi. Hemen ardından da söz konusu stand-up videosu erişime engellendi.

- İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun 12 Nisan’da istifa ettiğini duyurmasının ardından sosyal medya hesabından yaptığı bir paylaşım gerekçe gösterilerek, **Mezopotamya Ajansı (MA) muhabiri Ahmet Kanbal** hakkında dava açıldı. “*Batacak gemiyi ilk önce fareler terk eder... Evrensel bir sözdür... Fareler gidince gemi de batar...*” şeklindeki paylaşım nedeniyle “kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret” iddiasıyla hazırlanan iddianame Mardin 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi.

- **Yargıçlar Sendikası eski Başkanı Mustafa Karadağ** hakkında gazeteci Yavuz Oğhan’ın programındaki sözleri nedeniyle “kamu görevlisine alenen hakaret ve iftira” suçundan dava açıldı. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı’nın şikayetçi olarak yer aldığı iddianamede “...*Pelikan grubu avukatı gölge başsavcı gibi çalışıyor. Başsavcı ile istişare ediliyor, eski Sovyetlerdeki siyasi komiser gibi, onun oluru olmadan Başsavcı hiçbir şey yapamıyor...*” diyen Karadağ’ın 6 yıl 4 ay’a kadar hapsi isteniyor.

- **Gazeteci Metin Uca**’ya, 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı ve milletvekilliği seçimlerinde Anadolu Ajansı’nın (AA) önceden açıkladığı verilerle seçim sonuçlarının birebir uyuşmasına ilişkin Twitter’den yaptığı paylaşım nedeniyle 1 yıl 2 ay 17 gün hapis cezası verildi. AA Genel Müdürü Şenol Kazancı ve Genel Müdür Yardımcısı Mustafa Özkaya’nın şikayetçi olduğu davada İstanbul 52. Asliye Ceza Mahkemesi, Uca’yı “görevli memura görevi nedeniyle hakaret”ten mahkum etti.

- **Ekonomist Mustafa Sönmez** hakkında, 2015 ve 2016 yıllarında yaptığı 3 Twitter paylaşımı gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla dava açıldı.

- Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu Onursal Başkanı ve HDP eski Milletvekili **Turgut Öker** “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi. Mahkeme, cezaı 7 bin TL adli para cezasına çevirdi. Öker, sosyal medya paylaşımları ile 2012-2014 yılları arasında Alevi örgütlerin çeşitli etkinliklerinde yaptığı konuşmalar nedeniyle yargılandığı bir diğer davada da “kamu görevlisine hakaret” suçlamasıyla 8 bin 840 TL adli para cezasına çarptırıldı.

- **Gazeteci Özgür Paksoy**, ünlü karikatürist Carlos Latuff’un öldürülen Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi’yi çizdiği karikatürünü paylaştığı için “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi. İdil Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen ilk duruşmada verilen cezada hükmün açıklanması geri bırakıldı.

- CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu’nun, maruz kaldığı linç girişimini eleştirdiği yazısını sosyal medyada paylaşan **CHP Bahçelievler İlçesi eski Başkanı Hüseyin Özkahraman**, “kamu görevlisine hakaret” suçundan hapis cezasına çarptırıldı. Süleyman Soylu tarafından açılan davada 1 yıl 2 ay hapse mahkum olan Özkahraman hakkında hükmün açıklanması geri bırakıldı.

- 15 Haziran günü “İyi Ki Varsın” manşetiyle çıkan ve **AKP Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz’u hicveden Adapazarı Akşam Haberleri gazetesi yöneticileri** “kamu görevlisine hakaret ve iftira” iddiasıyla ifadeye çağrıldılar. Gazetenin İmtiyaz Sahibi Mustafa Sarı, Yazı İşleri Müdürü Sedat Balta ve Haber Müdürü İsmail Erken ifadelerinin ardından serbest bırakıldılar. Söz konusu haber, A. İhsan Yavuz’un “medya güzellikleri yansıtmıyor” sözlerinin ardından kaleme alınmıştı.

- Beşiktaş Jimnastik Kulübü (BJK) Divan Kurulu Üyesi, avukat Ali Rıza Dizdar hakkında, Göztepe-Beşiktaş maçının ardından yaptığı konuşmadaki “**damat**” sözü nedeniyle “**hakaret**” suçlamasıyla **soruşturma** açıldı.

- 2016 yılında yaptığı bir konuşmada “Tayyip Erdoğan tam bir kadının düşmanıdır” diyen Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) eski Eş Genel Başkanı **Sebahat Tuncel**, “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi.

- 2018 tarihli 6 Twitter paylaşımı nedeniyle yargılanan **DİSK Basın-İş Yönetim Kurulu üyesi Ali Ergin Demirhan** “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla 1 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

- **Gazeteci Onur Emre Yağan**, 2014-2015 yılları arasında İleri Haber sitesinin resmi Twitter hesabından yapılan 4 paylaşım gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla 1 yıl 2 ay 17 gün hapse mahkum edildi.

- 2017 yılında CHP’nin ilçe kongresinde yaptığı konuşma nedeniyle yargılanıp beraat eden **Tekirdağ Süleymanpaşa Belediyesi eski Başkanı Ekrem Eşkinat**, istinaf mahkemesi tarafından verilen bozma kararı sonrası yeniden görülen davada “Cumhurbaşkanına hakaret”ten 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi.

- **Oyuncu Nilüfer Aydan** hakkında sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek, “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı.

- Aydın'da hayvancılıkla geçinen ve sosyal medya hesabından **yeraltı suları yönetiminin Katar'a verilmesini eleştirerek** "Ne demek" diye soran Tahir Yıldırım isimli yurttaş "Cumhurbaşkanına hakaret" gerekçe- siyle ifadeye çağrıldı.

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'u "4 maaşın toplamı 100 bin liraya yakın, yeter sömürdüğünüz" ifadeleriyle eleştiren **80 yaşındaki yurttaş**, Altun'un şikayeti üzerine gözüaltına alındı.

- Antalya'da verdiği sokak röportajında ekonominin gidişatını ve ikti- darı eleştiren, Erdoğan'ın yaptıkları nedeniyle Yüce Divan'da yargılanma- sı gerektiğini söyleyen **İsmail Demirbaş** isimli yurttaş gözüaltına alındı. Röportajın ardından gözüaltına alınan ve adli kontrol şartıyla serbest bira- kılan Demirbaş, daha sonra yine bir sokak röportajı verdi ve yaşadıklarını anlattı. Bu röportajda da Erdoğan'ı ve AKP'yi eleştiren Demirbaş, tek- rar gözüaltına alındı. Önce hakkında ev hapsi kararı verildi. Ardından ise tutuklandı. Demirbaş davanın ikinci duruşmasında "Erdoğan'a hakaret" iddiasıyla 1 yıl 7 ay 13 gün hapse mahkum edildi. Röportajı yapan ve Kendine Muhabir isimli youtube kanalında yayınlayan Hasan Köksoy da aynı suçlamayla 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi.

- **Avukat Şiar Rışvanoğlu** hakkında Adana Barosu'nun iki yıl önce düzenlenen Olağan Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma nedeniyle "Tür- kiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılama" suçlamasıyla dava açıldı.

- 2016 yılındaki sosyal medya paylaşımları nedeniyle Kayseri 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde "Cumhurbaşkanına hakaret" iddiasıyla yargılanan 25 yaşındaki bir genç, 1 yıl 2 ay hapse mahkum edildi. Mahkeme, hükmün açıklanmasının geriye bırakılmasına karar verdi.

Terör Bahanesi

2020 yılı boyunca “terör” kanunlarının keyfi kullanımı artarak devam etti. Siyasi konuşmalar, eleştiriler, yazılar, haberler, sanatsal çalışmalar, sosyal medya paylaşımları, protestolar “terör” ile suçlanmaya devam edildi.

Erdoğan yine muhalifleri “terörist” diyerek hedef gösterirken, Erdoğan’ın terör listesi hayli kabarıklaştı. Örneğin salgın döneminde Erdoğan’ın terör listesine Türk Tabipleri Birliği de girdi. Çoklu baro sistemine benzer bir uygulamanın TTB için de yapılması gerektiğini savunan Erdoğan, TTB’nin yeni başkanı Şebnem Korur Fincancı için de ‘terörist’ nitelemesinde bulundu. Hemen ardından da İstanbul Bölge Adliyesi 3. Ceza Dairesi, Özgür Gündem gazetesiyle dayanışma amacıyla başlatılan “Nöbetçi Yayın Yönetmenliği” kampanyasına katıldıkları için yargılanan ve aralarında Fincancı’nın da olduğu 3 isim hakkında verilen beraat kararını bozdu.

Cezaevleri nüfusunun beşte biri, yani yaklaşık 48 bin 924 kişi ya terör suçlarından yargılanıyor ya da bu suçlardan hüküm giymiş durumda. Adalet Bakanlığı'nın 2020 yılının ortasında yayınladığı 2019 yılına ait adli istatistikler Terörle Mücadele Kanunu'na muhalefet gerekçesiyle açılan soruşturma ve davalardaki artışı bir kez daha ortaya koydu; bir yılda 39 bin 833 yurttaş "terör" şüphelisi, 12 bin 417 yurttaş "terör" sanığı oldu. Bakanlığın 2020 verileri henüz açıklanmadı ancak aşağıdaki örneklerden de görüleceği üzere bu rakamın geçmiş yıllardan farklı olmayacağı aşıkâr...

- Mardin Nusaybin'de gözaltına alınan **Mor Yakup Manastırı rahibi Sefer (Aho) Bileçen**, "örgüt üyesi olmak" suçlamasıyla tutuklandı. Urfa Barosu'ndan avukatlarla görüşen Bileçen, 2018 yılında iki örgüt mensubunun manastıra gelerek yemek istediklerini, kendisinin de inancının gereği olarak yemek verdiğini, olaydan İlçe Jandarma Komutanlığı'nın da haberdar olduğunu, iki yıl önce kendisiyle yapılan görüşmede de gerçeği söylediğini aktardı. Manastır yerleşkesinde inziva yaşamı süren, inancı ve felsefesi gereği manastır dışına çıkmayan rahip mahkemeye yapılan itirazın ardından tahliye edilirken, kısa bir süre sonra hakkında "örgüt üyeliği" iddiasıyla dava açıldı.

- Siyasetçi ve yazar **Mahmut Alınak** “devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak” iddiasıyla tutuklandı. Türkiye’deki sivil itaatsizlik geleneğinin ve hak mücadelesinin önemli isimlerinden birisi olan Alınak 10. kez cezaevine girerken hakkındaki tutuklama kararına gerekçe yapılan suçlamalar şöyle oldu: sokağa çıkma yasağı döneminde öldürülen Cizre Halk Meclisi Eş Başkanı Mehmet Tunç ile ilgili kitabı ve kitabın gelirini Tunç’un ailesine bağışlaması, yazıları, sivil itaatsizlik eylemleri, Kürt dilinin statüsü için BM’ye verdiği dilekçe, Diyarbakır’da zor şartlarda yaşamını idame ettirmeye çalışan kağıt toplayıcılarına dikkat çekmek için onlarla birlikte çöplüklerden kağıt toplaması... Alınak, tutuklandıktan 3 ay sonra müebbet hapis cezası istemiyle açılan davanın ilk duruşmasında tahliye edildi.

- 2019 yılının Aralık ayında tutuklanan **sanatçı Yılmaz Çelik** hakkında “örgüt üyeliği” ve “propaganda” suçlamasıyla dava açıldı. İddianamede, İbrahim Kaypakkaya ve Mahir Çayan’ın fotoğraflarının yer aldığı sosyal medya paylaşımları ve seslendirdiği türküler “suç” delili olarak gösterildi. Sanatçı Mart ayında Tunceli 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen ilk duruşmada tahliye edildi.

- 19 Kasım 2019 gecesi evine düzenlenen polis baskınında gözaltına alınan, “örgüt flaması ve pankartı altında konser verdiği” ve “örgüt propagandası yaptığı” iddialarıyla tutuklanan **sanatçı Şenol Akdağ**’ın yargılandığı davanın ilk duruşması görüldü. Akdağ, tutuklandıktan 3 ay sonra İstanbul 34. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen duruşmada tahliye edildi.

- Kapatılan Özgürlükçü Demokrasi gazetesinin dağıtımını yaparken gözaltına alınıp tutuklanan ve hakkında “örgüt üyesi olmak” iddiası ile Gaziantep 7. Ağır Ceza Mahkemesi’nde dava açılan **Mezopotamya Ajansı muhabiri Barış Polat**’a 6 yıl 3 ay hapis cezası verildi. Dosya kapsamında gazetecinin sosyal medya hesaplarındaki beğenileriyle arkadaşları ile yaptığı telefon görüşmesinde Kürtçe arkadaş anlamına gelen “Heval” kelimesini kullanması suçlamaya dayanak gösteriliyordu.

- Balıkesir’de eski bir müvekkili ile yaptığı bir görüşmeden dolayı hakkında açılan soruşturma kapsamında 2019 yılının Kasım ayında tutuklanan Özgürlük İçin Hukukçular Derneği İzmir Şubesi üyesi **avukat Fuat Şengül**’ün yargılanmasına Balıkesir 3. Ağır Ceza Mahkemesi’nde başlandı. Şengül ilk duruşmada tahliye edildi.

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından; Diyarbakır Barosu Başkanı Cihan Aydın ile bir hakim arasındaki tartışmaya tepki gösteren 53 baronun açıklamasını haberleştiren **Mezopotamya Haber Ajansı muhabiri ve yöneticileri ile haberi paylaşan Antep ve Antalya Baro Başkanları** hakkında “görevli hakimın kimliği belirtilerek terör örgütlerine hedef gösterme” iddiasıyla soruşturma açıldı.

- **Sanatçı Ferhat Tunç**'un, geçmişte okuduğu eserleri derlediği “Marşlar ve Ağıtlar” isimli albümünün kapağında 68 kuşağının gençlik liderlerinden Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve İbrahim Kaypakkaya’nın resimlerini kullanması dava konusu oldu. Farklı illerde benzer suçlamalarla çok sayıda davası bulunan sanatçı hakkındaki yeni soruşturma dosyası, İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanmaya devam ettiği dava dosyası ile birleştirildi.

- KHK ile kapatılan İMC TV’nin Program Koordinatörü **Ayşegül Doğan**, gazetecilik faaliyeti kapsamında Demokratik Toplum Kongresi (DTK) yöneticileriyle yaptığı görüşmeler, röportajlar ve katıldığı etkinlikler nedeniyle yargılandığı davada “örgüt üyeliği” suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

- 2017 Van Newroz kutlamalarında söyledikleri şarkılarından dolayı haklarında “örgüt propagandası” suçlamasıyla dava açılan **Grup Munzur üyeleri** Buket Şimşek, Burak İkiz ve Selçuk Çelik 10 ay hapse mahkum edildi. Mahkeme, hükmün açıklanmasını 5 yıl süreyle erteledi.

- Afrin operasyonu sonrasında üniversitede lokum dağıtılmasına karşı “İşgalin, katliamın lokumu olmaz” pankartı açtıkları için “terör örgütü propagandası” suçlamasıyla yargılanan **Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden** 27’si 10’ar ay hapis cezasına çarptırıldı. 20’si hakkında hükmün açıklanmasını geri bırakıldı, 7 öğrencinin cezası 6 bin TL adli para cezasına çevrildi. 3 öğrenci beraat etti.

- İçişleri Bakanlığı kararıyla görevden alınarak yerine kayyım atanan ve tutuklu bulunan Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanı **Adnan Selçuk Mızraklı**, “örgüt üyeliği” suçlamasıyla 9 yıl 4 ay 15 gün hapse mahkum edildi. Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi, duruşmaya tutuklu bulunduğu Kayseri 2 No’lu T Tipi Cezaevi’nden getirilmeyen Mızraklı’nın yokluğunda hükmünü açıkladı.

- “Partizan” adlı şarkısına çektiği klip, konserlerinde söylediği türküler ve sosyal medya hesaplarında yaptığı paylaşımlar nedeniyle “örgüt propagandası” iddiasıyla ceza alan **sanatçı Azad Bedran**, istinaf mahkemesinin bozma kararı sonrası yeniden görülen davada Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 3 yıl 9 ay hapse mahkum edildi.

- **Menemen Belediye Başkanı Serdar Aksoy** hakkında Ocak ayında düzenlenen CHP Menemen İlçe Kongresi’nde yaptığı konuşma nedeniyle “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla soruşturma açıldı. Soruşturmada Aksoy’un 9 ayrı örgütün propagandasını yaptığı iddia ediliyor.

- Halkların Demokratik Partisi’nin eski Eş Genel Başkanı **Figen Yüksekdağ** hakkında yeni bir soruşturma başlatıldı. Yüksekdağ, 2014 yılına ait Twitter paylaşımları ile 2016 yılında dönemin Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanları’nın tutuklanması sonrası yaptığı konuşma nedeniyle suçlanıyor.

- Evrensel gazetesi yazarı ve EMEK Partisi MYK üyesi Yusuf Karataş, Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi'nde "örgüt üyeliği" suçlamasıyla yargılandığı davada 10 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Karataş'ın Demokratik Toplum Kongresi (DTK) faaliyetlerine katılması; gözüaltına alınıp, 57 gün tutuklu kalmasına gerekçe yapılmıştı.

- 15 Temmuz Darbe Girişimi'nde gözüaltına alınan askeri okul öğrencilerinden Furkan Çetinkaya'nın annesi **Melek Çetinkaya** Akit Tv'de katıldığı programdaki ifadelerinin ardından "basın yoluyla suçu ve suçluyu övmek, terör örgütü propagandası yapmak" suçlamalarıyla tutuklandı.

- Almanya'nın Köln şehrinde 2016 yılında Selahattin Demirtaş'ın gözüaltına alınmasını protesto etmek için yapılan basın açıklamasına katılan ve Türkiye'de hakkında dava açılan İbrahim Doğan'a "örgüt propagandası" iddiasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezası verildi.

- 2012 yılında Paris'te öldürülen PKK'nin kurucularından Sakine Cansız'ın cenaze törenine, Gezi Direnişi'ne ve 2010 yılında BDP Siyaset Akademisi'ne katıldığı gerekçeleriyle "terör örgütü üyeliği" suçlamasıyla yargılanan **yönetmen Kazım Öz** beraat etti. Ancak Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Tunceli 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin iddianamede sunulan delillerin hiçbirinin inandırıcılığı olmadığını belirterek verdiği beraat kararını istinafa taşıdı.

- Ağrı 1. Ağır Ceza Mahkemesi, yerine kayyım atanan dönemin Ağrı Belediye Başkanı **Sırrı Sakık**'ı çatışmalı dönemin başladığı 2015'te Ağrı ve Tendürek dağlarının geçici askeri bölge ilan edilmesi üzerine yaptığı basın açıklaması nedeniyle "terör örgütüne yardım" ve "propaganda" suçlarından 5 yıl 10 ay hapse mahkum etti.

- **Gazeteci Hakkı Boltan** hakkında; Demokratik Toplum Kongresi (DTK) delegesi olması, katılmış olduğu iki basın açıklaması ve bir sosyal medya paylaşımı 'suç delili' olarak gösterilerek "örgüt üyeliği" iddiasıyla dava açıldı.

- Açıklamaları ve DTK faaliyetleri nedeniyle “örgüt yöneticiliği” suçlamasıyla Diyarbakır 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan DTK Eş Başkanı **Leyla Güven**, 22 yıl 3 ay hapse mahkum edildi. Güven yeniden tutuklanarak cezaevine gönderildi.

- “Silahlı terör örgütü üyeliği” suçlamasıyla Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan HDP Antalya milletvekili **Kemal Bülbül**, 6 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı.

- AKP eski milletvekili **Galip Ensarioğlu** hakkında, 2015 yılında IŞİD’le girdiği çatışmada yaşamını yitiren bir YPG’li için Diyarbakır’ın Dicle ilçesinde düzenlenen taziyeye katıldığı gerekçesiyle ‘terör’ soruşturması başlatıldı.

- **HDP Parti Meclisi (PM) üyesi Eşref Mamedoğlu**; Çınar Belediyesi Meclis üyesi olduğu 2012-2014 yılları arasında partisinin düzenlediği çalışmalar, yaptığı telefon görüşmeleri ve sosyal medya hesaplarındaki paylaşımları nedeniyle “örgüt üyesi olmak” ve “örgüt propagandası yapmak” iddialarıyla yargılandığı davada toplam 10 yıl 7 ay 15 gün hapse mahkum edildi.

- Gaziantep’te KCK soruşturması kapsamında, aralarında siyasi parti yöneticileri ve belediye meclis üyelerinin olduğu 18’i tutuklu 29 siyasetçi hakkında hazırlanan iddianame Gaziantep 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi. “Örgüt üyeliği ve propaganda” suçlamasıyla düzenlenen iddianamede savcılık; **yerel seçim faaliyetlerini, düzenlenen basın açıklamalarını ve siyasi parti toplantılarına katılımı suçlamaya delil** olarak gösterdi. Siyasetçilerin; ziyaret ettikleri ailelere çiçek almak, futbol turnuvası düzenlemek gibi faaliyetleri suç kapsamında sayıldı.

- Bitlis’te Temmuz 2019’da yapılan ev baskınlarında gözaltına alınarak, katıldığı yürüyüş ve gösteriler gerekçesiyle tutuklanan Kürt **yazar Gulgeş Deryaspi** “terör örgütü üyeliği” iddiasıyla 6 yıl 3 ay hapse mahkum edildi. Deryaspi, Bitlis 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen dava kapsamında 9 ay tutuklu kaldıktan sonra tahliye edilmişti.

- **Furkan Eğitim ve Hizmet Vakfı**’na yönelik soruşturmada “silahlı terör örgütüne yardım” ve “propaganda” suçlamalarıyla 22 ay tutuklu kalan **Alparslan Kuyltul ve vakfın iki yöneticisi** Adana 11. Ağır Ceza Mahkemesi kararıyla beraat ettiler.

- Yönetmenliğini yaptığı Roza İki Nehrin Ülkesi belgeselinden dolayı “örgüt propagandası” suçlamasıyla Balıkesir 3. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılanan **Kutbettin Cebe** 2 yıl 4 ay hapse mahkum edildi. Kuzey Suriye’de IŞİD’e karşı verilen mücadeleyi ve oradaki komünal yaşamı konu edinen ve 2016 yılında gösterime giren belgesel, Türkiye ve dünyada birçok festivale katılmıştı.

- Gazeteci Burcu Özkaya Günaydın, Suriye’ye yönelik Barış Pınarı Harekâtına dair sosyal medya paylaşımları gerekçesiyle yargılandığı davanın ilk duruşmasında “örgüt propagandası” suçundan 1 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

Kullanılmayan Toplantı ve Gösteri Hakkı

2020 yılı tıpkı önceki yıllarda toplantı ve gösteri hakkına yönelik ihlallerin sistematik bir şekilde sürdüğü hatta katlanarak arttığı bir yıl oldu. Siyasi partiler, sendikalar, meslek örgütleri, salgının en ön safında mücadele eden sağlık çalışanları, haklarını arayan işçiler, kadın cinayetlerine dur diyen kadınlar başta olmak üzere toplumun her kesiminden yurttaşlar yasaklarla ve kolluk şiddetiyle karşılaştılar.

Yıl boyunca mülki idareler tarafından 35 ilde 1 gün ila 30 gün arasında değişen sürelerle 120'nin üzerinde eylem ve etkinlik yasağı ilan edildi. Yasaklara “milli güvenliğin sağlanması”, “kamu düzeni ve güvenliğinin korunması” gerekçe olmaya devam ederken, bu yıl bir de “pandemi” gerekçeler arasına eklendi. Erdoğan kitlesel mitingler düzenlemeye devam ederken, basın açıklamaları “salgın” gerekçesiyle yasaklandı.

Anayasal güvence altındaki bir hakkın kullanımının idare eliyle engellenmesi öyle boyutlara vardı ki, Van'da valilikçe art arda alınan eylem ve etkinlik yasaklarının süresi kesintisiz olarak 4. yıla ulaştı. Hakkari, Urfa ve Tunceli'de de valilikler yasakları aylardır kesintisiz sürdürüyor...

TİHV'nin verilerine göre 11 ayda; en az 731 barışçıl toplantı ve gösteriye müdahale edildi, 1.929 kişi gözaltına alındı. İHD'nin verilerine göre bu müdahaleler sırasında en az 2 bin 190 kişi işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldı. Çeşitli toplantı ve gösterilere katıldıkları gerekçesiyle 507 kişi hakkında açılan davaların görülmesine devam edildi. Yargılanan 130 kişi toplam 253 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırıldı.

- “**Cumartesi Anneleri**”nin hak ve adalet arayışı 25 yılı geride bıraktı. Cumartesi Anneleri mücadelesinin hafıza mekanı olarak kabul gören Galatasaray Meydanı ise annelere halen yasak! İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı; Cumartesi Anneleri hakkında üç yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açtı. Eylemin 700. haftası olan 25 Ağustos 2018 günü Beyoğlu Kaymakamlığı, gösteriyi “milli güvenlik ve kamu düzeni” gerekçesiyle yasak-

lamış, ailelere müdahale eden polis, çok sayıda kişiyi gözaltına almıştı. Savcı Fatih Dönmez’in imzasını taşıyan iddianamede; 46 yurttaş “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” ile suçlanırken, gösteriye destek vermek isteyen milletvekilleri ile ilgili de dosyanın ayrıldığı ve ayrı bir soruşturma yürütüldüğü bilgisi yer aldı.

- İktidarın baroların seçim sistemi ve yapılanmasıyla ilgili yasal düzenleme hazırlığına karşı Ankara’ya savunma yürüyüşü başlatan baro başkanları, kente girişlerinde polis engeliyle karşılaştı. 58 baro başkanı ile çok sayıda avukata izin vermeyen polis, önce valilik izninin olmayışını sonra da salgın önlemlerini gerekçe gösterdi. Darp edilen ve polis ablukasında tutulan baro başkanları adeta fiili olarak gözaltına alındı. **“Çoklu Baro”** düzenlemesine karşı yapılacak **Büyük Savunma Mitingi’**nden hemen önce de başkentte tüm eylem ve etkinlikler, salgın bahane edilerek yasaklandı.

- Çorlu’da 25 kişinin öldüğü **tren katliamında yakınlarını yitiren aileler ve avukatları** hakkında dava açıldı. İddianamede, Anayasa Mahkemesi önünde yaptıkları protesto sırasında polis saldırısına uğrayan aileler ve avukatlar “polise mukavemet” ile suçlandı.

- Tutuklu avukatlar için İstanbul Adliyesi’nde yapılan **“Adalet Nöbeti”** bir kez daha dava konusu oldu. Avukat Kemal Aytaç, 4 Mayıs 2017’deki eylem nedeniyle “kanuna aykırı gösteri düzenleme” ile suçlandı.

- Ankara Yüksel Caddesi’nde başlayan “İşimizi geri istiyoruz” eylemleri dördüncü yılını geride bıraktı. KHK’lar ile işleri ellerinden alındıktan sonra işlerine iade talepleri ile sürekli hale getirdikleri eylemleri her defasında polis tarafından engellenen **Yüksel Direnişçileri’**nden 6’sı Ağustos ayında “eylemlerine yoğun bir şekilde devam etmeleri” gerekçesiyle tutuklandı. “Örgüt üyeliği” suçlamasıyla haklarında dava açılan eylemciler, Aralık ayında ilk duruşmalarına çıktı. Armağan Özbaş ve Mahmut Konuk tahliye edilirken; Acun Karadağ, Alev Şahin, Nazan Bozkurt, Mehmet Dersulu 2021’e cezaevinde girdi.

- Düzce Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’ndeki görevinden OHAL KHK’sıyla ihraç edilen ve işine iade edilmek için 3 yıldır oturma eylemi yapan mimar **Alev Şahin**, “valilik emrine uymadığı” gerekçesiyle 37 gün hapis cezasına mahkum edildi.

- OHAL KHK'ları ile işlerinden edilen binlerce kişinin “işe dönme” taleplerine dikkat çekmek amacıyla İstanbul'dan Ankara'ya yürüyüş başlatan **Cemal Yıldırım**'ın, varış noktası Sakarya Caddesi'nde basın açıklaması yapması polis tarafından engellendi. Cemal Yıldırım ve yanındakiler gözaltına alındılar. Yıldırım; hem yürüyüş güzergahında, hem de daha önceki eylemlerinde de defalarca engellendi ve gözaltına alındı.

- Kadına yönelik şiddete karşı Şili'den başlayarak dünya geneline yayılan “**Las Tesis**” dansını İstanbul Kadıköy'de sergileyen kadınlar hakkında “2011 sayılı Toplantı ve Gösteri Kanunu'na muhalefet”ten dava açıldı.

- İktidar partisinden gelen **İstanbul Sözleşmesi**'ni hedef alan açıklamaları protesto eden ve İstanbul'daki Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü binasına “Artık Yeter! Kadınlar Yaşam Güvencesi İstiyor!” pankartı asan 7 kadın, polislerce darp edilerek gözaltına alındı. Kadın örgütlerinin Ankara ve İzmir'de İstanbul Sözleşmesi ile ilgili yapmak istediği açıklamalar polis tarafından engellendi, toplamda 50 kişi gözaltına alındı. Temmuz-Ağustos 2020 arasında düzenlenen dört ayrı İstanbul Sözleşmesi eyleminde onlarca kişi gözaltına alındı.

- İzmir'de **Pinar Gültekin'in katledilmesini protesto eden 12 kadın** hakkında “2011 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet” ve “görevi yaptırmamak için direnme” suçlamasıyla dava açıldı. Davanın iddianamesinde, polis şiddetiyle gözaltına alınan kadınların polisleri darp ettiği ve “tırmaladığı” öne sürüldü.

- **Urfa Baro Başkanı Abdullah Öncel'in de aralarında bulunduğu 26 avukat** hakkında “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet” gerekçesiyle soruşturma başlatıldı. Urfa Barosu'nun 7 Temmuz'da baroların seçim sistemi ve avukatlık kanununda yapılmak istenen değişikliklere karşı yaptığı açıklama ve oturma eylemi soruşturmaya gerekçe yapıldı.

- Şubat ayında Suriye'ye yönelik “Bahar Kalkanı” adı verilen sınır ötesi hareketla birlikte “savaşa hayır” demenin “milli değerlere aykırı ve iç barışı tehdit ettiğini” savunan Valilikler onlarca kentte her türlü eylem ve etkinliği yasakladı.

- **HDP’li belediyelere atanan kayyımlara karşı Ankara’da 4 Eylül 2019 tarihinde düzenlenen protestoya** katılan 30 kişi hakkında “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” iddiasıyla dava açıldı.

- HDP’nin çağırısı ile **1 Eylül Dünya Barış Günü** etkinliği için Ankara Garı önünde toplanmak isteyen göstericiler, polis tarafından engellendi. Gar binası önüne yalnızca milletvekillerinin geçişine izin verilirken, 1 kişi gözaltına alındı. Urfa’da 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla Ali Şelli Parkı’nda yapılmak istenen eyleme polis saldırdı. Saldırıda 5 kişi gözaltına alındı. İzmir’de sendikalar, siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşları tarafından 1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla yapılması planlanan etkinliklerin tümü valilik tarafından yasaklandı.

- 13 Ekim 2019’da **HDP’nin yedinci kuruluş yıldönümü** için Beşiktaş’ta yapılmak istenen açıklamada gözaltına alınan HDP Şişli İlçe Eş Başkanı Mutlu Öztürk ve 7 parti üyesi hakkında “kanuna aykırı gösteri düzenlemek” ve “örgüt propagandası” suçlamasıyla dava açıldı. İstanbul 29. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görülen ilk duruşmada tutuklu yargılanan Öztürk ve 7 kişi hakkında tahliye kararı verildi.

- İzmir’de 2015 yılında Eğitim-Sen ve Alevi derneklerinin çağırısıyla yapılan **anadilde eğitim talebi eyleminde** gözaltına alınan 90 kişinin İzmir 2. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılandıkları dava sonuçlandı, sanıklar 5’er ay hapse mahkum edildi.

- Cezaevinde açlık grevi yapan çocuklarının durumuna dikkat çekmek için Nisan 2019’da Gebze Kadın Kapalı Cezaevi önünde **oturma eylemi yapan ve polis şiddetine maruz kalan annelerden** 4’üne “örgüt adına suç işlemek” ve “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” iddiasıyla Kocaeli 4. Ağır Ceza Mahkemesi’nde dava açıldı.

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı; yerine kayyım atanan ve “örgüt üyeliği” suçlamasıyla mahkum edilen **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanı Dr. Selçuk Mızraklı** hakkında HDP Milletvekiliği yaptığı dönemde katıldığı parti etkinlikleri, yaptığı açıklamalar ve sosyal medya paylaşımlarını gerekçe göstererek “örgüt propagandası” suçlamasıyla soruşturma başlattı. Savcılık iddianamesi, Ankara 28. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi.

- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Gezi eylemlerine ilişkin **Beşiktaş taraftar grubu Çarşı** üyeleri hakkında “hükümeti devirmeye teşebbüs” ve “suç örgütü kurma ve yönetme” suçlarından verilen beraat kararının bozulmasını istedi. “Cumhurbaşkanlığının davaya katılma hakkı bulunduğu halde, dava ve duruşmalardan haberdar edilmeksizin yargılamaya devam edilip hüküm kurulması”, bozma nedeni olarak gösterildi. Gezi Parkı eylemlerinin; “arkasında herhangi bir silahlı terör örgütü olmadan, güçlü bir dış veya iç destek olmaksızın, hiyerarşi dışında gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı” ileri sürüldü; sanıkların ayrıca kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılmak suçundan da cezalandırılmaları istendi.

- Diyarbakır 10. Asliye Ceza Mahkemesi, 2017 yılında OHAL karar-nameleriyle yapılan ihraçları protesto eden ve polis tarafından darp edilerek gözaltına alınan **Kamu Emekçileri Sendikası Konfederasyonu (KESK) üyesi 32 kişiyi** “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla toplamda 48 yıl hapse mahkum etti.

- **Emek Partisi üyelerinin** Adana’daki Aytek Konfeksiyon Fabrikası önünde bildiri dağıtırken saldırıya uğramasını protesto için fabrika önünde basın açıklaması yapan parti üye ve yöneticileriyle birlikte eylemi takip eden Evrensel gazetesi muhabirinin de aralarında olduğu 12 kişi hakkında soruşturma açıldı.

- Şanlıurfa’da elektriklerinin sürekli kesilmesi üzerine **“elektrik duasına çıkan” köylüler** hakkında dağıtıcı firma DEDAŞ “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla şikayetçi oldu. 15 köylü hakkında soruşturma başlatıldı.

- Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü; Doç. Dr. Oktay Gökdemir’in sosyal medya paylaşımları nedeniyle üniversite tarafından sözleşmesinin yenilenmemesi üzerine yaptığı basın açıklamasına katılan **öğretim üyeleri hakkında disiplin soruşturması** başladı.

- **1 Mayıs kutlamaları** için Taksim Anıtı önüne çelenk bırakmak isteyen DİSK Genel Başkanı Arzu Çerkezoğlu ve Genel Sekreter Adnan Serdaroğlu’nun da aralarında olduğu 15 sendikacı gözaltına alındı.

Çerkezoğlu, “Türkiye’nin dört bir yanında işçi arkadaşlar çalışıyor, kamu düzeni bozulmuyor ama işçilerin 1 Mayıs kutlaması kamu düzenini bozuyormuş!” dedi.

- Ankara Valiliği, Soma’da 301 maden işçisinin hayatını kaybettiği facianın yıldönümünde **Madenciler Anıtı önünde temsili bir anma** yapılmasına pandemi gerekçesiyle izin vermedi. DİSK Ankara Bölge Temsilcisi Tayfun Görgün, “Bu süreçte madenlerin çalıştırılması uygun görülüyor da, Soma’da hayatını kaybedenleri 25 kişiyi anmamız mı uygun görülüyor” diye sordu.

- Bağımsız Maden İş Sendikası öncülüğünde 8 yıldır ödenmeyen kıdem tazminatları için Ankara’ya yürüyen **maden işçilerinin** eylemi, Manisa ve Karaman Valilikleri tarafından pandemi gerekçesiyle yasaklandı. Madencilerin yürüyüşüne Manisa’da polis, Ermenek’te jandarma müdahale etti. Yıl boyunca maden işçileri her eylemlerinde polis saldırısıyla karşılaştılar.

- **Bağımsız Maden İş Sendikası Örgütlenme Uzmanı Başaran Aksu** hakkında Manisa Soma’da ödenmeyen tazminat ve alacakları için mücadele eden maden işçilerinin eylemleri sırasında Türkiye Kömür İşletmeleri önünde yaptığı konuşma nedeniyle “suç işlemeye tahrik etme” iddiasıyla dava açıldı.

- Balıkesir Edremit'te **Eğitim Sen Üyesi dört öğretmen** hakkında soruşturma açıldı. Eğitimcilere, “Birçok kez KESK-Eğitim Sen eylemlerine katılarak terör örgütüne destek vermek” suçlaması yöneltildi.

- Ankara'da örgütlü **sağlık meslek örgütlerinin**, salgınla mücadelede yaşamını yitiren meslektaşlarını anmak amacıyla Sağlık Bakanlığı önünde yapmak istedikleri açıklama kolluk tarafından engellendi.

- Kocaeli'nde Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı Birleşik Metal-İş'e üye olduktan sonra tazminatsız şekilde işten atılan ve ücretsiz izne zorlanan **metal işçilerinin** Ankara'ya yürüyeceklerini duyurmasının ardından, Valilik salgını bahane ederek kentte 30 gün boyunca eylemleri yasakladı.

- **Maraş katliamının** 42. yılı dolayısıyla Alevi örgütlerinin kentte yapmak istediği etkinlikler Kahramanmaraş Valiliği tarafından pandemi bahanesiyle yasaklandı. Valilik, Covid-19 tedbirleri kapsamında 15 Aralık'tan itibaren 14 gün süreyle tüm toplantı, bildiri dağıtımı, gösteri yürüyüşü etkinliklerinin yasaklandığını duyururken, katliamda yaşamını yitirenleri anmak geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da yasaklanmış oldu. Tek fark; geçmiş yıllarda “milli güvenlik” gerekçesiyle getirilen yasaklamaların, bu yıl ki gerekçesinin “pandemi” olması...

- **DTK Eş Başkanı Leyla Güven'in** tutuklanmasının ardından İstanbul'da düzenlenen protesto açıklamasına polis müdahale etti; HDP il eş başkanları ve çok sayıda partili gözaltına alındı. Polis, HDP İstanbul Milletvekili Musa Piroğlu'nu da darp ederek tekerlekli sandalyesinden aşağıya itti.

- HDP'nin; Diyarbakır Milletvekili Musa Farisoğulları ve Hakkari Milletvekili Leyla Güven'in milletvekilliklerinin düşürülmesine karşı başlatmayı planladığı yürüyüş öncesi, **10 ilde valilikler kentlere giriş/çıkışları ve eylemleri yasakladı.**

- Ermeni devrimci Armenak Bakırcıyan'ın (Orhan Bakır) hikâyesini anlatan ve yönetmenliğini Nurcan Yıldırım'ın yaptığı, **“Alnında Kılıç Yarası: Armenak” belgeselinin** İstanbul ve Ankara'daki gösterimleri mülki idareler tarafından yasaklandı.

- **Grup Yorum** üyeleri ve sanatçılar üzerindeki baskılara son verilmesi çağrısıyla İstanbul, İzmir ve Bursa’da yapılması planlanan konser ve etkinlikler, mülki idarelerce yasaklandı. Grup Yorum üyesi **Helin Bölek** ölüm orucu eyleminin 288’inci günü olan 3 Nisan’da; grubun gitaristi **İbrahim Gökçek**, 323 gün süren ölüm orucunun ardından 7 Mayıs’ta hayatını kaybetti. Bölek ve Gökçek’in temel talepleri, konser yasaklarının sonlandırılması ve tutuklu Grup Yorum üyelerinin serbest bırakılmasıydı.

- Teatra Jiyana Nû’nun sergileyeceği **Bêrû (Yüzsüz)** adlı tiyatro oyununun İstanbul ve Urfa’daki gösterimleri mülki idareler tarafından “kamu güvenliği” gerekçesi ile yasaklandı.

- İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin 30 Ağustos Zafer Bayramı etkinlikleri kapsamında sahnelenecek **“Kuvayi Milliye Destanı”** tiyatro oyunu, İzmir Valiliği tarafından koronavirüs pandemisi gerekçe gösterilerek yasaklandı.

- Koronavirüs, henüz pozitif vaka bulgusuna rastlanmadığı iddia edildiği bir dönemde HDP’nin Adana Ceyhan’daki **8 Mart etkinliği**nin yasaklanmasına gerekçe yapıldı.

- **Kazdağları’nda altın madeni projesine karşı nöbet tutan çevrecilere**, Çanakkale Valiliği tarafından toplamda 57 bin 240 lira idari para cezası kesildi. Kabahatler Kanunu’na dayandırılan cezanın gerekçesi “toplum düzenini, genel ahlakı, genel sağlığını, çevreyi ve ekonomik düzeni” bozmak olarak gösterildi.

- Dersim’de 2019 yılında **“İş, Eğitim ve Özgürlük için 1 Mayıs’ta Alanlara”** başlıklı bildirileri dağıtan Emek Gençliği üyesi Yusuf Akın hakkında “örgüt propagandası” iddiasıyla soruşturma açıldı.

- **Dersim/Ovacık Ziyaret köyünde bulunan Gözeler** mevkiinde yapılmak istenen “yeniden düzenleme” kararına karşı yapılan eylem sebebiyle, aralarında Dersim Belediye Başkanı F. Mehmet Maçoğlu ve Dersim Baro Başkanı Kenan Çetin’in de olduğu 81 kişi hakkında soruşturma başlatıldı. Soruşturmaya pandemi nedeniyle ilan edilen valilik yasakları gerekçe gösterildi.

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2020

- Adana Kozan'da, katıldıkları eylem nedeniyle yargılanan **Furkan Gönüllüleri**, ilk duruşmada beraat etti. Beraat eden 5 yurttaşla ilgili duruşma sonrası yapılmak istenen basın açıklamasına polis biber gazıyla müdahale etti.

- Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.'ye ait Adana ve Mersin'de kurulu soda, krom ve tuz fabrikalarında **Petrol-İş Sendikası tarafından alınan grev** kararları, Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından “genel sağlığı ve milli güvenliği bozucu nitelikte” olduğu gerekçesiyle yasaklandı.

Örgütlen(eme)me Özgürlüğü

Bir ülkede demokrasi düzeyini ölçen bir barometre olarak işlev gören temel bir hak olan “örgütlenme özgürlüğü”; her ne kadar gerek evrensel insan hakları hukuku normlarıyla, gerekse anayasa ve ilgili kanunlarca güvence altında bulunsa da, Türkiye’de kağıt üzerinde kalan hak ve özgürlüklerden birisi haline gelmekte. Bu konuda son yıllarda var olan eğilim 2020 yılında da sürerken; başta insan hakları örgütleri olmak üzere dernek, vakıf, sendika, meslek örgütleri ve siyasi partiler iktidarın hedefi olmaya devam etti. Hak savunucuları, sivil toplum aktivistleri ve seçilmiş siyasetçilere varana dek toplumun her kesimi üzerinde açılan soruşturma ve davalarla baskı kurulmaya çalışıldı.

İktidar, tepkiler üzerine daha önce geri adım attığı ‘Cumhuriyet tarihinin en büyük fişlemesi’ni yeniden Meclis’e getirdi. Düzenlemeyle; derneklere üyeleriyle, üyeliği sona erenlerin bilgilerinin mülki amirlere bildirilmesi zorunluluğu getirildi.

Yılın son günlerinde ise sivil toplum kuruluşlarının ‘özgürlükler ciddi şekilde kısıtlanacak’ eleştirisi getirerek karşı çıktığı, İçişleri Bakanlığı’nın dernekleri “denetleme” konusundaki yetkilerini artıran, sivil toplum kuruluşlarına yönelik de kayyım atama yetkisi veren torba kanun teklifi kabul edildi. Amacının ismi ile hiç ilgisi olmayan “Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine Dair Kanun” ile dernek ve vakıfların artık tek bir imzayla kapatılması mümkün... İçişleri Bakanı’na haklarında kovuşturma açılan dernek yöneticilerini görevden uzaklaştırma, dernek faaliyetlerini durdurma ve derneğin yönetimine el konulması yetkileri verildi.

Belediyelere yönelik kayyım operasyonları sürerken, Meclis’e de neredeyse her gün yeni fezlekeler gelmeye devam etti. 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde 65 belediye kazanan HDP’nin, 2020 yılı sonunda elinde kalan belediye sayısı 6’ya düştü. Seçilmiş belediye başkanlarının yerine atanan kayyımların ilk icraatları da -hiç istisnasız- seçimle gelen belediye meclislerini feshetmek oldu.

7 Temmuz 2018 tarihinde başlayan TBMM’nin 27. yasama döneminde Meclis’e gelen dokunulmazlık fezlekelerinin sayısı 1150’yi aştı. Bu fezlekelerin 4’te 3’ünden fazlası HDP’li vekillere ait. Partinin organize ettiği eylem ve etkinliklerden sosyal medya paylaşımlarına varana dek HDP’lilerin attıkları her adım fezleke konusu yapılırken, CHP’li vekiller hakkındaki fezlekelerin de 3’te 2’si “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla hazırlandı. HDP’nin Diyarbakır Milletvekili Musa Farisoğlu, Hakkari Milletvekili Leyla Güven ve CHP İstanbul Milletvekili Enis Berberoğlu’nun milletvekillikleri düşürüldü.

TİHV’nin verilerine göre Ocak-Kasım ayları arasında farklı dernek, vakıf, sendika ve meslek örgütlerinin üye ve yöneticisi olan en az 337 kişi gözaltına alındı, 87 kişi tutuklandı. 74 kişi hakkında açılmış olan davaların görülmesine devam edildi, 4 kişi hakkında soruşturma başlatıldı. Tamamlanan davalarda 3 kişi toplam 11 yıl 8 ay hapis cezası ile cezalandırıldı. Ayrıca 3 kurum hakkında soruşturma başlatıldı. Siyasi parti üye ve yöneticisi olan en az 492 kişi gözaltına alındı. 121’i HDP’li en az 144 kişi tutuklandı. 112 kişi hakkında daha önceden açılmış davaların görülmesine devam edildi. 11 kişi hakkında ise soruşturma başlatıldı.

- **Büyükada Davası**'nda yargılanan 11 hak savuncusundan Taner Kılıç "örgüt üyeliği" iddiasıyla 6 yıl 3 ay; Günel Kurşun, İdil Eser ve Özlem Dalkıran "örgüte yardım" iddiasıyla 2'şer yıl 1'er ay hapse mahkum edildi. Mahkeme kararını, "sanıkların sivil toplum üzerindeki etki güçlerini kullanarak taşeronluk yaptıkları" iddiası ile gerekçelendirdi. Yani artık herkesin kendisini arayan, mail gönderen biri nedeniyle veya iktidar tarafından beğenilmeyen bir görüşü savunduğu için 'ajan' ilan edilebileceği bir yargı kararına girdi.

- "Doktorluk yaptığı" gerekçesiyle ceza alan **insan hakları savunucusu Dr. Serdar Küni** istinaf mahkemesinin bozma kararı sonrası yeniden görülen davada yine mahkum edildi. TİHV Cizre Referans Merkezi başvuru hekimi Dr. Küni, Ekim 2016'da "örgüt üyesi olduğu iddia edilen kişileri tedavi ettiği ve örgüt üyesi olduğu" iddiasıyla tutuklanmıştı. 6 ay sonra Şırnak 2. Ağır Ceza Mahkemesi Küni'nin "örgüte yardım etmek" suçlamasıyla 4 yıl 2 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve tahliyesine hükmetmişti. Hükmün Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi tarafından bozulması sonrası yeniden görülen davada mahkeme, Dr. Küni'yi bu sefer "örgüt üyeliği" suçlamasıyla aynı cezaya çarptırdı.

- **Türk Tabipleri Birliği (TTB) Onur Kurulu Üyesi Dr. Şeyhmus Gökalp**, Demokratik Toplum Kongresi soruşturması kapsamında “örgüt üyeliği” suçlamasıyla tutuklandı. Dr. Gökalp’ın tutuklanmasına dair bilgi veren İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi Başkanı avukat Abdullah Zeytun, “Yıllardır sürdürdüğü insan hakkı savunuculuğu ve hekimlik görevi kriminalize edilerek suçlama konusu yapıldı. İsnat edilen suçlamalar akıl alır gibi değil, maddi ve somut delil aranmaksızın tutuklandı” dedi. Gökalp hakkında 15 yıl hapis istemiyle hazırlanan iddianame Diyarbakır 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi.

- **İnsan Hakları Derneği (İHD) Merkez Yürütme Kurulu (MYK) üyesi avukat Raci Bilici** “terör örgütü üyeliği” iddiasıyla Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılandığı davada 6 yıl 3 ay hapse mahkum edildi. Dosya kapsamında Bilici; 2011-2014 yılları arasında İHD’nin ihlal raporlarını hazırlamak, hak örgütleri toplantılarına ve Demokratik Toplum Kongresi’nin (DTK) faaliyetlerine katılmak ile suçlanıyordu.

- **Avukat ve hak savunucusu Sevda Çelik Özbingöl** tutuklandı. Müvekkilleri ile cezaevlerindeki görüşmeleri suç delili gösterilerek “örgüt üyeliği” ve “propaganda” suçlamasıyla hakkında dava açılan Özbingöl, tutuklandıktan 9 ay sonra görülen 4. duruşmada tahliye edildi.

- **İHD Ağrı Şubesi eski Başkanı Abdulhadi Karakurt** yargılandığı davada 6 yıl 3 ay hapis cezasına çarptırıldı.

- Yargıtay 16. Ceza Dairesi; **Çağdaş Hukukçular Derneği** davasında yargılanan avukatlardan Barkın Timtik, Selçuk Kozagaçlı ve Ezgi Çakır hariç diğer 14 avukatın cezalarının onanmasına hükmetti. Yargıtay kararında, “avukatların müvekkiliyle özdeşleşmesi” suç olarak değerlendirildi. Dosyadaki delillerin hukuka aykırı şekilde elde edilmesiyle ilgili itiraz için “Delilleri incelemek çok zaman alırdı” diyen Yargıtay, “mevzuata göre hukuka aykırılık” görmedi. Davada reddi hakim incelemesinin usule uygun yürütülmediğini kabul eden Yargıtay, bunu bozma nedeni kabul etmedi. Adil yargılanma talebi ile ölüm orucunda olan davanın sanıklarından avukat Ebru Timtik, 27 Ağustos’ta, eyleminin 238. gününde hayatını kaybetti. Fotoğrafının baro binasına asılması bile tehdit ve soruşturma konusu oldu. Onunla birlikte ölüm orucu eylemini sürdüren avukat Aytaç Ünsal ise Yargıtay’ın adli kontrole tahliyesine karar vermesinin ardından 4 Eylül’de ölüm orucunu sonlandırıp, bağımsız hekimlerce yapılacak tedavisi kabul etti. Şimdi tutuklu...

- **HDP Parti Meclisi üyesi Bülent Uyguner** hakkında hazırlanan iddianamede yasal bir partiye üyelik suç unsuru olarak yansıtıldı. Savcılık iddianamede; “HDP Kocaeli yapılanmasında üst konumda yer aldığı, il teşkilatı yöneticilerine talimat verebilecek konumda bulunduğu, örgütün talimatları doğrultusunda yapılacak gösteri, eylem, direniş vb. faaliyetle-

rin organizasyonunu yaptığı belirlenmiştir” ifadelerini kullandı. Kasım 2019’da tutuklanan Uyguner; “örgüt üyeliği”, “propaganda”, “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik” suçlamalarıyla yargılanmaya başlandı. Uyguner, Ekim ayında görülen karar duruşmasında “örgüt üyeliği” iddiasıyla 6 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

- Gaziantep’te 35’i tutuklu 61 siyasetçi hakkında hazırlanan iddianamede savcı son genel seçimde 5 milyon 866 bin oy alarak **Türkiye’nin üçüncü partisi olan HDP’nin “sözde parti”** olduğunu öne sürdü, parti adına yapılan faaliyetleri suç olarak gösterdi. Aralarında HDP yöneticilerinin de olduğu sanıklar, “örgüt üyeliği” ve “örgüt propagandası” ile suçlandı.

- **Rosa Kadın Derneği**’nin yöneticileri ve üyeleri, Mayıs ve Haziran aylarında art arda düzenlenen polis baskınlarıyla gözaltına alındı, tutuklandı. Kurucularına ve yönetim kurulu üyelerine, “silahlı terör örgütüne üye olmak” suçlamasıyla dava açıldı. Dernek üyelerine açılan davalardan 3’ü sonuçlandı, 3 kadın toplamda 23 yıldan fazla hapis cezasına çarptırıldı.

- Diyarbakır 11. Ağır Ceza Mahkemesi, Demokratik Toplum Kongresi’nin (DTK) toplantılarına katıldığı için “örgüt üyeliği” ve “propaganda” suçlamasıyla yargılanan **Katılımcı Demokrasi Partisi (KADEP) Genel Başkanı Lütfü Baksı**’yi 6 yıl 3 ay hapse mahkum etti.

- **Demokratik Bölgeler Partisi’nin (DBP) eski Eş Genel Başkanı Mehmet Arslan** yaptığı bir konuşma nedeniyle yargılandığı davanın ilk duruşmasında “suçu ve suçluyu övmek”ten 1 yıl, “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek”ten de 1 yıl 6 ay hapse mahkum edildi. Sanık avukatının savunma yapmasına bile gerek görmeden hüküm kuran Şırnak 2. Ağır Ceza Mahkemesi, cezayı da ertelemedi. Ayrıca Arslan hakkında “örgüt üyesi olmak” iddiasıyla da ayrı bir iddianame hazırlandı, katıldığı basın açıklaması ve protestolar ile sosyal medya paylaşımları suç unsuru olarak gösterildi. Arslan’ın Rosa Kadın Derneği’nin “gayriresmi üyesi” olduğunu öne süren savcı, Selahattin Demirtaş’a selam göndermesini de suç delili olarak gösterdi.

- Tutuklu yakınlarıyla yaptığı görüşmeler nedeniyle 16 Kasım 2019’da tutuklanan Ege Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği kurucu üyesi, **hak savunucusu Selma Altan** 7 ay sonra ilk duruşmasına çıktı. İstanbul 26. Ağır Ceza Mahkemesi’nde “örgüt üyeliği” iddiasıyla yargılanan Altan, yurtdışı çıkış yasağı ile tahliye edildi.

- **Çukurova bölgesinde faaliyetlerde bulunan Güvencesiz İşçi Derneği Başkanı Abdulselam Kutlu**, Akdeniz İhracatçılar Birliği ile devam eden “yevmiye görüşmeleri” olumsuz sonuçlanınca, “iş bırakma” çağrısında bulundu. Kutlu ve kimliği belirlenemeyen iki kişi, “iş bırakma çağrılarının” ardından evleri basılarak gözaltına alındılar. Dernek başkanı, “örgüt üyeliğiyle” suçlandı. O gözaltındayken, işveren düşük ücrete anlaşma sağladı. Dernek başkanının ifade işlemleri de bu anlaşma sonrası başladı.

- AKP’den istifa ederek yeni parti kuran eski Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun kurucuları arasında bulunduğu **Bilim ve Sanat Vakfı’nın (BİSAV) yönetimine el konuldu**. Vakıflar Genel Müdürlüğü, BİSAV’ın mahkeme tarafından kayyım atanıncaya kadar, atanan 3 kişilik komisyon tarafından yönetileceğini açıkladı.

- **Göç İzleme Derneği’nin** “Türkiye’de Yerinden Edilenlere Yönelik Hak Arama Kılavuzu” ve “Sokağa Çıkma Yasakları ve Zorunlu Göç Sürecinde Kadınların Yaşadıkları Hak İhlalleri ve Deneyimleri Raporu” başlıklı iki çalışması hakkında açılan davanın ilk duruşması Bakırköy 38. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü. Dernek yöneticilerine “Dernekler Kanunu’na muhalefet” suçlamasından 15 bin TL para cezası kesilirken, “devletin askeri veya emniyet teşkilatını alenen aşağılama” suçlamasına ilişkin soruşturma devam ediyor.

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında İBB’nin **Kanal İstanbul**’un yapımına karşı kamuoyu oluşturmak amacıyla yürüttüğü kampanyanın afişleri gerekçe gösterilerek idari soruşturma başlatıldı. İçişleri Bakanlığı soruşturma evrakında, “Ya kanal ya İstanbul” ve “Kanal İstanbul’a kimin ihtiyacı var” sloganlarının yer aldığı afişlerin; Anayasa’nın 104., 123. ve 127. maddelerinde düzenlenen “devletin birliği ve bütünlüğü...” ilkelerini ihlal ettiği ileri sürüldü.

Yasaklı İnternet

İnternet ansiklopedisi Wikipedia 2020 yılına yasaklı olarak girdiği Türkiye’de 2 yıl 8 ay sonra özgürlüğüne kavuşurken, Türkiye internet ansiklopedisini sansürleyen dünyadaki 3 ülkeden biri olarak tarihe geçti. Wikipedia erişime açılırken iktidarın internetle olan “savaşı” yıl boyunca sürdü. Sulh Ceza Hakimlikleri eliyle sistematik bir şekilde haberler, eleştirel görüşler sansürlendi. İfade Özgürlüğü Derneği’nin verilerine göre Türkiye’de internet ortamında yayınları düzenleyen 5651 sayılı kanunun yaklaşık 13 yıl önce yürürlüğe girmesinden sonra, Ekim 2020 itibariyle en az 450 bin web sitesine, 140 bin URL’ye ve 42 bin tweet’e yasak getirildi. Erişim yasakları adeta “zincirleme yasak tamlaması”na dönüşürken; kamu düzeni, milli güvenlik, hakaret gibi gerekçelerle başta ifade ve basın özgürlüğü olmak üzere temel haklar kopyala-yapıştır kararlarla kullanılmaz hale getirildi.

Erdoğan her fırsatta sosyal medyayı hedefe alırken ülkede yüzbinlerce sitenin yasaklanmasını sağlayan 5651 sayılı kanun da güncellendi. Muhalfetin sert itirazlarına rağmen Temmuz ayında yasalastırdığı 9 maddelik sosyal medyaya sansür düzenlemesi 1 Ekim itibarıyla yürürlüğe girdi. Düzenleme ile sosyal medya platformlarına ülkede temsilcilik açma zorunluluğu getirildi. Kasım ayında da ilk yaptırımlar uygulanmaya başlandı. Sosyal medya platformlarına ceza kesildiği, ceza alanlar arasında bulunan Twitter üzerinden duyurulması ise yaşananların trajikomikliğini bir kez daha ortaya koydu.

Sosyal medya kullanıcıları yine soruşturma ve davaların hedefi oldu. İçişleri Bakanlığı verilerine göre 1 Ocak 2020 ile 1 Kasım 2020 tarihleri arasında toplam 29 bin 19 sosyal medya hesabı hakkında inceleme yapıldı, 12 bin 163 sosyal medya kullanıcısı hakkında ise adli işlem başlatıldı.

Düşünce kuruluşu Freedom House'un internet özgürlüğünü değerlendirdiği "İnternette Özgürlük 2020" raporunda Türkiye geçen yıla göre 2 puan daha yitirdi. 100 üzerinden 35 puana gerileyen Türkiye, bu yıl da interneti özgür olmayan ülkeler arasında yer aldı.

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un yaptırdığı ve belediye tarafından yıkılan kaçak peyzaj düzenlemesi ile ilgili Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan "Boğaz'da Kaçak Var" başlıklı haber ve ilgili 273 haber linkine getirilen sansürün gerekçesinin **"salgınla mücadeleyi sekteye uğratmak"** ve **"devletin başarısını gizlemek"** olduğu ortaya çıktı. Sulh Ceza Hakimliğine göre üst düzey bir bürokratin belediye tara-

findan yıkılan kaçak peyzaj çalışması “sıradan bir olay”, bu “sıradan” olayı haberleştirmek de devletin ve devlet görevlilerin salgınla mücadeledeki başarısını gizlemek için yapılmış. Gazetecilik dersi de veren hakimlik, küresel olarak salgınla mücadele edildiği için haberin güncellik ve haber değeri de olmadığı iddiasında...

- Sendika.org haber sitesinin 5 buçuk yıl önce engellenmesi kararını veren Gölbaşı Sulh Ceza Hakimliği, Anayasa Mahkemesi’nin 11 Mart 2020’de verdiği “ihlal” kararının gereğini 7 ay sonra AİHM’nin hükümetten savunma istemesi üzerine yerine getirdi. sendika.org erişime engellendiği 25 Temmuz 2015 tarihinden 1921 gün sonra gerçek adresine geri döndü. Ancak haber sitelerine yönelik engellemeler yıl boyunca hız kesmeden sürdü. **Sendika.org, 63. kez, Mezopotamya Ajansı 23. kez; Yeni Demokrasi gazetesinin internet sitesi de 7. kez yasaklanmış oldu.** Yeni Yaşam gazetesi, Etkin Haber Ajansı ve Gazete Yolculuk haber portalının internet siteleri de yıl içerisinde yasaklardan payını aldı.

- **Jin News haber ajansına** ait 3 ayrı internet sitesi Diyarbakır 2., 4. ve 5. Sulh Ceza Hakimlikleri tarafından verilen 3 ayrı kararla “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle” aynı gün (21 Aralık) içerisinde erişime engellendi. Böylece haber ajansına ait internet adresleri **son 2 ayda 7. kez; yayına başladığı 25 Eylül 2017 tarihinden bu yana da toplamda 27. kez sansürlenmiş oldu.**

- “Sessiz sedasız ve törensiz defnedilen Libya şehidi MİT mensubunun cenaze görüntülerine OdaTV ulaştı” başlıklı haberin ardından geçen 2 haftada **OdaTV haber portalının yayınına sürdürdüğü internet adreslerine 7 kez erişim engeli getirildi.**

- Fransız mizah dergisi **Charlie Hebdo**’nun kapağında Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan karikatürüne yer vermesinin ardından, Türkiye’de derginin Twitter hesabına erişim engeli getirildi. Türkiye’de internet sayfası beş yıldır yasaklı derginin Twitter hesabı da Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla “kişilik hakları ihlali” gerekçesiyle yasaklandı.

- **Leman Dergisi**’nin, “Berat Albayrak’ın Kanal İstanbul güzergahında arazisi olduğu ortaya çıktı” başlıklı karikatürüne erişim yasağı getirildi. İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hakimliği karikatürün dışında Albayrak’ın

Kanal İstanbul güzergahında arazi aldığına yönelik onlarca internet sitesinin haberini de yasakladı. Daha sonrasında söz konusu erişim engeli ile ilgili haberler de erişime engellendi.

- Dokuz yaşındaki oğlunu Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde 25 kişinin öldüğü tren faciasında kaybeden ve sorumluların yargılanması için adalet mücadelesi veren **Mısra Öz Sel** hakkında, olayla ilgili açılan davada yaşanan hukuksuzluklara “üç maymunu oynamayı tercih eden bir mahkeme heyeti” diyerek tepki gösterdiği sosyal medya paylaşımı nedeniyle “kamu görevlisine hakaret” iddiasıyla dava açıldı.

- Gezi Parkı eylemleri sırasında Hatay'da polisin müdahalesi sonucu hayatını kaybeden Ahmet Atakan'ın annesi **Emsal Atakan** hakkında, polis kurşunuyla öldürülen Dilek Doğan'la ilgili sosyal medya paylaşımı nedeniyle “devleti aşağılama” suçlamasıyla dava açıldı.

- İHD Eş Genel Başkanı **Eren Keskin** hakkında, 5 yıl önce yaptığı bazı sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek “örgüt propagandası yapmak” iddiasıyla dava açıldı.

- Suriye'ye yönelik askeri operasyona tepki gösteren sosyal medya paylaşımları nedeniyle 2019 yılının Ekim ayında tutuklanan **HDP İskenderun İlçe Eş Başkanı Hülya Ateş** hakkında açılan davanın ilk duruşmasında "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme" iddiasıyla 2 yıl 1 ay hapse mahkum edildi.

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun belediye yönetiminde AKP döneminde yapılan **yolsuzlukları yargıya taşınmasıyla ilgili 297 habere erişim engeli** getirildi. İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliği'nin yasak kararı, kamunun 15.4 milyon lira zarara uğratıldığı iddiasıyla hakkında suç duyurusu yapılan 23 isimden Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun talebiyle alındı.

- Aksaray'da eşine şiddet uyguladığı ve 14 yaşındaki üvey kızına cinsel istismarda bulunduğu iddiasıyla hakkında dava açılan sanığın tutuklanma talebini reddeden mahkeme heyetine sosyal medyadan, "Çocuğa ve annesine bir şey olursa sorumlusu ceza mahkemesi heyetidir" diye tepki gösteren **avukat Çağrı Ayhan Şenel** hakkında soruşturma başlatıldı.

- OdaTV haber sitesinin çocuk istismarı faili Uşşaki Tarikatı lideri Fatih Nurullah hakkında yaptığı habere erişim engeli getirildi. "Gizliliği ihlal" gerekçesiyle, "Türkiye'nin günlerce konuştuğu tarikatın lideri çocuk istismarından tutuklandı" başlığını taşıyan haberi yasaklayan Akyazı (Sakarya) Sulh Ceza Hakimliği, "ileride aynı konu ile ilgili yayın yapan tüm adreslere yasak getirilmesine" de hükmetti. **Böylece daha yapılmamış haberler de yasaklandı.**

- Tarım Kredi Kooperatifleriyle ilgili **Sözcü, Cumhuriyet ve Milli Gazete'de** yayınlanan haberlere erişim engellendi. İki ayrı Sulh Ceza Hakimliği kararıyla Milli Gazete'de toplam 45 haber sansürlendi.

- Sosyal medya paylaşımları nedeniyle yargılanan **gazeteciler Emre Orman ve Ali İhsan Terzi** haklarında açılan davaların ilk duruşmalarında "örgüt propagandası" suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22'er gün hapse mahkum edildiler.

- 2019 yılının Eylül ayında 2015 ve 2016 yıllarındaki bazı sosyal medya paylaşımları nedeniyle "örgüt propagandası"ndan 1 yıl 11 ay 12 gün hapse mahkum edilen sanatçı **Ferhat Tunç**'un istinaf başvurusu İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi tarafından reddedildi.

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2020

- İstinaf mahkemesi, Twitter paylaşımları nedeniyle “Erdoğan’a hakaret” iddiasıyla yargılanıp beraat eden gazeteci **Faruk Arhan**’ı 1 yıl 2 ay 17 gün hapse mahkum etti.

- Facebook paylaşımı nedeniyle “örgüt propagandası” suçlamasıyla yargılanan gazeteci **Sultan Çoban** ilk duruşmada 1 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

- Gazeteci **Mehmet Erol** hakkında sosyal medya paylaşımları nedeniyle “örgüt propagandası” iddiasıyla dava açıldı.

- **Yakın Doğu Haber Genel Yayın Yönetmeni Alptekin Dursunoğlu**, Suriye’deki askeri operasyonlarla ilgili sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek “halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği” iddiasıyla 1 Mart’ta tutuklandı. Hakkında jet hızıyla iddianame hazırlanan gazeteci, 15 gün sonra İstanbul 49. Asliye Ceza Mahkemesi’nde çıktığı ilk duruşmasında “suçu ve suçluyu övme” suçundan 50 gün hapse mahkum edildi. Hapis cezası 1.000 TL adli para cezasına çevrilen Dursunoğlu, tahliye edildi.

- Yeni Yaşam gazetesi muhabiri **Ferdi Sertkal**, Twitter ve Facebook hesapları üzerinden 2014 ve 2019 yıllarında yaptığı 5 paylaşım gerekçe gösterilerek “terör örgütü propagandası” iddiasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapse mahkum edildi.

- Sosyal medya hesabından yaptığı bir paylaşımın altına yorum yapan bir başka kullanıcının profil resminde “köpek” olması, **yazar İhsan Eli-açık**’ın “Cumhurbaşkanı Erdoğan’a hakaret” suçlamasıyla yargılandığı davada 1 yıl 2 ay hapis cezasına çarptırılmasına gerekçe yapıldı.

- 2016 yılında paylaştığı 12 tweet nedeniyle “örgüt propagandası” ile suçlanan **gazeteci Aziz Oruç**, 2 yıl 1 ay hapse mahkum edildi.

- **Dokuz8haber muhabiri Baransel Ağca** hakkında, mültecilerin Yunanistan sınırına taşınması sürecinde sosyal medya hesapları üzerinden yaptığı paylaşımlar nedeniyle “devlet kurumlarını aşağılamak” suçlamasıyla soruşturma başlatıldı.

- **Gazeteci Enver Aysever**'in sosyal medya hesabından paylaştığı bir karikatür nedeniyle İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından “halkın bir kısmının benimsediği dini değerleri aşağılama” suçlamasıyla soruşturma başlattı.

- Halk TV’de uzun süre yönetici ve programcı olarak görev yapan **Hakan Aygün**, sosyal medya paylaşımı gerekçesiyle “Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama” suçlamasıyla tutuklandı. “Ey IBAN edenler...” başlıklı retweeti nedeniyle suçlanan gazeteci, 2 ay sonra görülen ilk duruşmada tahliye edildi.

- Gaziantep 1. Sulh Ceza Hakimliği, 2 ayrı kararla Oba Makarna Fabrikası’nda tesbit edilen **korona vakalarıyla ilgili 32 haber, 69 tweet, 14 facebook ve 2 instagram içeriğine** erişim engeli getirdi.

- **Vicdani retçi Şendoğan Yazıcı** hakkında, sosyal medya paylaşımlarıyla halkı askerlikten soğuttuğu iddiasıyla yeni bir soruşturma açıldı. Bugüne kadar hakkında 8 ayrı dava açılan vicdani retçi, şimdi de “Askere gitmeyin, militarist düzenin bir parçası olmayın, askerlikten soğuyun, buz kessin ülkenin dört bir yanı, insanlık dışı uygulamaların milyonlarcasının yaşandığı, aşağılamaları, rezillikleri yaşamayın ve yaşatmayın” şeklindeki paylaşımı nedeniyle suçlanıyor.

- Vicdani Ret Derneği’nin resmi internet sitesi vicdaniret.org ve sosyal medya hesaplarında yapılan paylaşımlar sebebiyle, dernek üyesi **vicdani retçi Abdülmelik Yalçın** hakkında, “devletin askeri teşkilatını aşağılama” suçlamasıyla soruşturma açıldı.

- **Aydın Büyükşehir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Cem Ulucan**, sosyal medya hesabında paylaştığı “komşusu ayıkken sarhoş yatan bizden değildir” ifadesi nedeniyle Nazilli’de gözaltına alındı. Ulucan, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” etmekle suçlanıyor.

- **Gazeteci Sabiha Temizkan** hakkında, “Mahmur kampı IŞİD’in eline geçti...” şeklindeki 2014 tarihli Twitter paylaşımı nedeniyle “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla dava açıldı. Gazeteci, 1 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

- Tutuklu gazeteci Aziz Oruç'un eşi **Hülya Oruç**, cezaevindeki hijyen koşullarını eleştiren sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına alındı, "halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit" ile suçlanan Oruç, ifadesinin ardından ev hapsi kararıyla serbest bırakıldı

- **Yargıçlar Sendikası Başkanı Ayşe Sarısu Pehlivan** hakkında, ölüm orucu eylemini sürdüren Grup Yorum üyesi İbrahim Gökçek'in yaşaması talebiyle yaptığı paylaşım nedeniyle "terör örgütü propagandası" iddiasıyla soruşturma başlatıldı. Pehlivan, "Türküler kimseye zarar vermez" dediği için suçlandı. **İzmir'de görevli hakim Orhan Gazi Ertekin'e** de Gökçek hakkındaki paylaşımları nedeniyle soruşturma açıldı. Hükümete yakınlığıyla bilinen Takvim Gazetesi, Ertekin'in paylaşımını "hakim değil, terör sempatzanı" başlığıyla haberleştirdi.

- **Emek Partisi Adana Yüreğir İlçe Başkanı Ferit Kilis**, sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek başlatılan soruşturma kapsamında tutuklandı. Kilis, adil yargılanma talebiyle başlattığı ölüm orucunun 297. gününde hayatını kaybeden Mustafa Koçak ile ilgili paylaşımı nedeniyle "terörle mücadelede görev almış kamu görevlisini hedef göstermek" ile suçlanıyor.

- Elazığ'daki depremle ve **deprem vergilerinin akibetiyle ilgili paylaşımlar** nedeniyle 50 yurttaş hakkında, "halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak", "Devleti aşağılamak" suçlamalarıyla soruşturma açıldı.

- Adana Cumhuriyet Başsavcılığı, **kanser hastalığı nedeniyle hayatını kaybeden 9 yaşındaki Ahmet Ataç** ile ilgili sosyal medya paylaşımlarına soruşturma başlatıldığını açıkladı. Savcılık; kanser hastası çocuğun "FETÖ üyeliği" iddiasıyla cezaevinde olan babasını göremeden hayatını kaybetmesine gelen tepkileri, yargıya ve kamu görevlilerine yönelik paylaşımları saldırı ve suç olarak tanımladı.

- Ülkeler arasındaki kara para trafiği ve bankaların bu trafikteki rolünü ortaya çıkaran ABD Hazinesi'ne bağlı **Mali Suçları Araştırma Ağı'na (FinCEN) ait belgelere** ilişkin yayınlanan DW Türkçe, TELE 1 ve Courthouse News Service'deki haberlere, İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engeli getirildi.

- İdam edilişlerinin yıldönümünde 68 kuşağı devrimci gençlik önderleri Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan'ı anan paylaşım nedeniyle, **Tekirdağ'ın Saray ilçe belediyesinin sosyal medya hesaplarından sorumlu çalışanı** ifadeye çağrıldı.

- İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı, 20 Mayıs'ta İzmir'de bazı camilerin hoparlörlerinden “Çav Bella” şarkısının çalındığı görüntüleri sosyal medya hesaplarından paylaşan ve “övücü, destekleyici nitelikte” yorum yapanlar hakkında “dini değerleri aşağılama” suçlamasıyla resen soruşturma başlatıldığını duyurdu. Soruşturma kapsamında görüntüleri sosyal medyada yayınladığı için tutuklanıp bir hafta sonra tahliye edilen CHP üyesi ve İzmir eski İl Başkan Yardımcısı **Banu Özdemir** hakkında, 3 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı. İddianamede savcılık; söz konusu paylaşımı “Ramazan ayında ve bayram arifesinde bu videoyu kınaması mümkünken kınamadığı ve alay ederek paylaşım yaptığı” şeklinde yorumladı, Özdemir'in “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme” suçunu işlediği iddia edilerek cezalandırılmasını istedi. Dava, Aralık ayında görülen karar duruşmasında beraatle sonuçlandı.

- Sosyal medya paylaşimleri gerekçe gösterilerek “örgüt propagandası” suçlamasıyla Diyarbakır 10. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Jin News muhabiri **Beritan Canözer**, 1 yıl 10 ay 15 gün hapse mahkum edildi.

- Artı Gerçek haber sitesi yazarı avukat **Nurcan Kaya** hakkında, sosyal medya paylaşımları nedeniyle “Örgüt propagandası” suçlamasıyla soruşturma başlatıldı; Cumartesi anneleri eylemleriyle, Gezi anmasındaki polis şiddetiyle ve tutuklanan hak savunucusu Yiğit Aksakoğlu hakkındaki paylaşımları ile profil fotoğrafları suçlama konusu yapıldı.

- Batman’ın Gercüş ilçesine bağlı bir köyde bir çocuğa, aralarında kamu görevlilerinin de olduğu kişilerin cinsel istismarda bulunduğu haberlerinin ardından Batman Cumhuriyet Başsavcılığı bir açıklama yaparak iddiaları yalanladı. Bir şüphelinin tutuklandığı konuyla ilgili soruşturmaya gizlilik ve yayın yasağı getirildi. Olayın gündem olmasının ardından pek çok yurttaş **“#GercüşteNeOluyor”** etiketiyle tepki gösterirken, sosyal medya paylaşımlarına yönelik soruşturma açıldı. Emniyet Genel Müdürlüğü’nden yapılan açıklamada, “algı operasyonu ve dezenformasyon yapan 27 kişi hakkında adli süreç başlatılmıştır” denildi.

- Fotoğraf sanatçısı ve **şair Mehmet Özer** hakkında, müzeye dönüştürülen Ulucanlar Cezaevi’nde çekilmiş fotoğrafları ve 2012-2015 dönemine ait sosyal medya paylaşımları nedeniyle “örgüt propagandası” iddiasıyla dava açıldı.

- Cumhurbaşkanı Başdanışmanı, Gençlik ve Spor Bakan Yardımcısı, Vakıfbank Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, AKP eski milletvekili **Hamza Yerlikaya’nın sahte lise diplomasıyla** ilgili haberler, tweetler ve YouTube videolarının aralarında bulunduğu toplam 125 URL, Bakırköy 1. Sulh Ceza Hakimliği kararı ile erişime engellendi.

Ve Daha Fazlası....

- Freedom House’un raporlarında bu yıl da “Özgür Olmayan Ülkeler” kategorisindeyiz.... Son 10 yılda 31 puan gerileyen Türkiye, Burundi’den sonra dünya genelinde özgürlüklerin en çok gerilediği ikinci ülke...

- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin istatistiklerinde ifade özgürlüğü ihlallerinde açık ara lider... Türkiye’nin AİHM kararını uygulamama karnesi de aynı şekilde; bu konuda Rusya’dan sonra ikinci sırada.

- 2020 adil yargılanma talebi ile ölüm oruçlarına da sahne oldu. “ÇHD Davası” sanığı avukatlardan Ebru Tımtık ve müebbet hapis cezası alan ancak hakkındaki suçlamaları kabul etmeyerek adil yargılanma talep eden Mustafa Koçak eylemlerde hayatını kaybetti. Grup Yorum üyelerinin özgürce müzik yapabilmek ve adil yargılanma hakkı için başlattığı açlık grevleri sonucu Helin Bölek ve İbrahim Gökçek yaşamlarını yitirdiler.

- 11 ayda TİHV'ye, işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldığı iddiasıyla toplam 573 kişi başvurdu. İHD'nin verilerine göre de, resmi gözaltı yerlerinde en az 417 kişi işkence ve kötü muameleye maruz kaldı. Vakalarda gözlemlenen artış salgın koşullarında daha da katmerlenirken; sadece salgınla mücadele kapsamında alınan tedbirlere uymadıkları iddia edilen yurttaşlar değil, işkenceyi görüntüleyen yurttaşlar da polisin hedefi oldu. İçişleri Bakanlığı'ndan konuyla ilgili yapılan açıklamalarda ise yaşananların “münferit” olduğu savunuldu, “Emniyet teşkilatının yıpratılmaya çalışıldığı” iddia edildi. Gözaltı merkezleri ve cezaevlerinde “çıplak arama” uygulamasının vaka-i adiyeye olduğu ayyuka çıktı. 15 Temmuz sonrasında görevlerinden alınan çok sayıda devlet memurunun kaçırıldığı ve kendilerinden haber alınamadığı aileler tarafından paylaşılmaya devam ededursun, adli merciler başvuruları dikkate almamakta ısrarcı...

- İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, cezaevlerinde ve karakollardaki çıplak arama vakalarını gündeme taşıyan TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Üyesi HDP Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu için “FETÖ'cü terörist” ifadesini kullandı, yargıya talimat vermekten de geri durmadı: “Gereği yerine getirilsin”... Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, “çıplak arama” işkencesiyle ilgili paylaşımlar hakkında inceleme başlatıldığını duyurdu. Başsavcılık; “ilgili haberlerin maksatlı örgüt propagandası olduğunu” ileri sürse de, yolu cezaevlerinden geçen yüzlerce kişi aynı işkenceye maruz kaldığını açıklamaya devam ediyor.

- İktidar, kadın cinayetlerini engellemek yerine İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi”ni hedef aldı. Sözleşmeye başta Erdoğan olmak üzere yetkililer tarafından “Türk aile yapısını bozduğu”, “eşcinselliğe yasal zemin hazırladığı” yönünde ifadelerle saldırıldı. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verilerine göre, 2020 yılında 300 kadın daha erkekler tarafından katledildi, 171 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu.

- İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Selahattin Demirtaş'ın “Devran” kitabının tiyatro sahnesine taşınmasını ve oyunu izleyen sanatçı Kadir İnanır'ı “Elinizdeki kanları tiyatro oyunları ile temizleyemezsiniz. Bu ülkeyi de bölemeyeceksiniz” diyerek hedef aldı. Hemen ardından bir açıklama

da Erdoğan'dan geldi; "Bir teröristin yazmış olduğu kitabın sahnelendiği tiyatroda tiyatro izliyorlar".

- Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı Üyesi ve Karar gazetesi yazarı Prof. Dr. Mustafa Öztürk, öğretim üyeliği görevinden istifa etti. Daha önce de yazıları ve konuşmaları ile Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hedefine aldığı Öztürk, "kurumsal din temsilcilerini" rahatsız eden son açıklamaları ve köşe yazılarından dolayı aynı çevrelerin sosyal medyada yürüttükleri "ihraç kampanyasına" muhatap olmuştu.

- Şarkıcı Melek Mosso, 22 Ağustos'ta İstanbul Florya'da verdiği konser sırasında "İstanbul Sözleşmesi yaşatır" dediği için mekana gelen polisler tarafından mikrofonun elinden alındığını ve sahneden indirildiğini açıkladı.

- Ermenistan-Azerbaycan arasındaki çatışmalar sürerken, ateşkes ve müzakere çağrısı yapan HDP Milletvekili Garo Paylan hedef gösterildi. ASAM (Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi) yayımladığı bildiri ve bazı gazetelere verdiği ilanla Ermeni kökenli milletvekilini ihanetle suçladı.

- Dink ailesi ve Hrant Dink Vakfı'na yönelik tehditler sürüyor. Aydınlar, Rakel Dink ve Hrant Dink Vakfı avukatına yönelik tehditleri ortak bir açıklama ile protesto ettiler. 209 ismin imzasını taşıyan açıklamada, "ayrıştırıcı dil ve davranışların toplumu böldüğüne" vurgu yapıldı; "Bir bebekten katil yetiştiren anlayışı ve ve bunun egemen olduğu bir düzeni asla benimsemiyoruz" denildi.

- Batman'ın Beşiri ilçesinde 18 yaşındaki İpek E'ye "tecavüz eden" ve sonrasında intihara sürükleyerek ölümüne neden olan Uzman Çavuş Musa Orhan tutuklandıktan 1 hafta sonra tahliye edildi. Orhan'ın tutuklanması için konuyu gündemde tutanların amacının, "HDP milletvekilinin ve diğer PKK'lıların yaptıklarının üstünü örtmek" olduğunu iddia eden İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun ardından Bakanlık da cinsel saldırı failinin serbest bırakılmasına tepki gösterenleri ve basın kuruluşlarını hedef aldı; "terör örgütüne müzahir basın-yayın organları hakkında gerekli tüm yasal işlemler başlatılacaktır" ifadesi kullanıldı.

- Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş, LGBTİ'leri “tüm kötülük ve salgın hastalıkların kaynağı” diyerek hedef gösterdi. İktidar yetkilileri Erbaş'a gelen eleştirileri hedef aldı. Hemen ardından da yargı harekete geçti. Söylenlerinin nefret yaydığını belirterek Erbaş'ı kınayan Ankara ve Diyarbakır Baroları hakkında, “halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşağılama” iddiasıyla soruşturma başlatıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Diyanet İşleri Başkanı'nı eleştirenleri “din ve devlet düşmanı” ilan etti; “Herkes haddini bilecek” dedi.

- Bu yıl pandemi nedeniyle bir dizi sanal etkinlikle kutlanan Onur Haftası boyunca LGBTİ+'lar yine iktidarın hedefi oldu. Erdoğan; “Milli ve manevi değerlerimize saldırıyorlar. İnancımıza ve kültürümüze aykırı bu tür sapkınları destekleyenler aynı sapkınlığın ortaklarıdır. Milletimi her türlü sapkınlığa karşı tavır almaya davet ediyorum” dedi. Homofobi ve nefret içeren sözleri nedeniyle başkan yardımcısı olduğu Uluslararası Kızılay-Kızılhaç Federasyonu tarafından kınanan Kızılay Genel Başkanı Kerem Kınık'a, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı sahip çıktı.

- Hak örgütlerinin verilerine göre ırkçı ve nefret içerikli saldırılar sonucu 10 kişi yaşamını yitirdi, 22 kişi yaralandı. Aralarında milletvekili, siyasi parti yöneticisi, yazar, gazeteci ve sanatçıların olduğu en az 14 kişi ise ölümlle tehdit edildi.

- LGBTİ+'lara yönelik medyadaki ayrımcı söylemi izleyen Kaos GL Derneği, 2020 yılında yerel ve ulusal gazetelerde toplam 1476 ayrımcı söylem ve nefret söylemi tespit etti. Dernek, gazetelerde nefret söyleminin pik yaptığı dönemlerle eş zamanlı olarak kamu görevlilerinin LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı söylem ürettiğini vurguladı.

- Yazar Ersan Pekin'in nemfomani bir karakterin kurmaca hikayesinin anlatıldığı "Bu Kadınlar Yedi Bitirdi Beni" isimli kitabı hakkında "müstehtenlik" suçlamasıyla dava açıldı. Yazar, 5 ay hapis cezasına çarptırıldı; hükmün açıklanması geri bırakıldı.

- Ankara Cumhuriyet Savcılığı tarafından yürütülen Kobani soruşturması kapsamında Kürt PEN üyesi ve Kürt Edebiyatçılar Derneği yöneticisi yazar Nezir Çakan tutuklandı.

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın şikayeti üzerine; İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Kız Çocuk Hakları Bildirgesi kitabı hakkında toplatma kararı verdi, basımı yapılan kitaplar da imha edildi. Kitabın çevirmeni Burcu Uğuz hakkında, "müstehtenlik" suçlamasıyla dava açıldı.

- Toplumsal Kitap tarafından yayına hazırlanan ve yazar Ergün Poyraz'ın kaleme aldığı "Ülkerler - Dost mu Düşman mı" kitabı basılmadan mahkeme tarafından yasaklandı.

- HDP'nin tutuklu eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın cezaevinden yazdığı Devran isimli öykü kitabı, Bitlis'te gözaltına alınıp serbest bırakılan Necmettin İşlek hakkında "örgüt üyesi olmak" suçlamasıyla açılan davada, suçlamaya delil olarak gösterildi.

- Ana muhalefet partisi CHP tarafından hazırlanan "21 soruda FETÖ'nün siyasi ayağı", "Kıdem Tazminatında Fon Aldatmacası" ve "Arpalık Aile Şirketi..." isimli 3 kitap hakkında toplatma kararı verildi. Henüz basılmamış olan bir kitap ile bir gazete sayısı da mahkeme kararıyla yasaklandı.

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2020

- Türkiye Yayıncılar Birliği bir açıklama yaparak, Aile Bakanlığı'nın yeni sansür kurulu olduğunu belirtti; "kitapların içeriğine, bağlamına, edebi önemi ve değerine bakılmaksızın, soyut gerekçelerle ve keyfi bir biçimde alınan 'muzır neşriyat' kararları, yayıncılığımızı ve kültür dünyamızı tehdit ediyor" dedi. Yıl boyunca en az 10 kitap daha "muzır" ilan edilirken, ilk baskısı 34 yıl önce yapılan öykü kitabı "muzır neşriyat" ilan edilen Buket Uzuner; "Kitaplar insanların ahlakını bozmaz. Ahlak; tecavüzcü, hırsız ve katillerin cezasız kalmasıyla bozulur" dedi.

- HDP Milletvekili Filiz Kerestecioğlu, Parlamento dergisinin Aralık 2019 sayısı için kaleme aldığı yazısında HDP'li milletvekillerinin hapiste olmaları ya da görevden alınmalarına değindiği bölümlerin sansürlendiğini duyurdu.

- İslam tarihi ve ilahiyat alanındaki çalışmalarıyla tanınan Prof. Dr. İhsan S. Sırma, Giresun Belediyesi'nin ev sahipliğini yaptığı Kitap Fuarı programından, şehirdeki "dengeler" gerekçe gösterilerek çıkarıldı. Sırma'nın kitaplarının yayıncısı Beyan Yayınları ve başka katılımcılar da bu kararı protesto ederek fuara katılmayacaklarını açıkladılar.

- Anayasa Mahkemesi (AYM); "Bireyselleşme ve Demokrasi: Gezi Fenomeni" isimli kitabı nedeniyle "Erdoğan'a hakaret"ten mahkum edilen Erol Özkoray'ın başvurusunu, "ifade özgürlüğü ihlali iddiasının soyut ve temelsiz" olduğunu öne sürerek kabul edilemez buldu.

- Sahibi olduğu TEVN Yayınevi'nin 2006 yılında bastığı "Kapitalist Emperyalizm Sürecinde PKK'nın Rolü" kitabı nedeniyle 2008 yılında 1 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılan Mehdi Tanrıkulu'nun AİHM başvurusu sonuçlandı. Mahkeme, Tanrıkulu'nun "düşünce ve ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine" hükmetti; Türkiye'yi mahkum etti.

- Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Genel Başkanı Devlet Bahçeli, farklı meslek ve kurumlardan kişilerin aralarında bulunduğu 805 yurttaşın 10 Aralık İnsan Hakları Günü dolayısıyla yaptıkları ortak açıklamayı hedef aldı. Bahçeli; “Onurlu, huzurlu, güvenli yaşam hakkımızı talep ediyoruz. Bunun için demokratik muhalefetin gereken sorumluluğu üstlenmesini bekliyoruz” diyen 805 kişi için “aydın müsveddeleri”, “kiralık kalem”, “sözde gazeteci”, “kimliksiz akademisyenler” ifadelerini kullandı.

- Edirne’de zorunlu askerlik yaptığı sırada “Kürtçe eğitim”i savunduğu için darp edilen Çetin Doğan, mağdurken “şüpheli” oldu. Doğan’ın şikayeti üzerine haklarında “kasten yaralama” suçlaması ile açılan soruşturma kapsamında ifadesi alınan iki askerin beyanları üzerine savcılık, Doğan hakkında “örgüt propagandası” ve “emre itaatsizlik” iddiasıyla soruşturma başlattı.

- 4 Mayıs günü Van’da kendisini polis olarak tanıtan kişiler tarafından kaçırılarak tehdit edilen Halkların Demokratik Partisi (HDP) Parti Meclisi (PM) üyesi Hatice Büşra Kuyun hakkında, olaya ilişkin yaptığı açıklama gerekçe gösterilerek dava açıldı. Kaçırma olayıyla ilgili şu ana kadar herhangi bir işlem yapılmazken, Kuyun “halkı kin ve düşmanlığa sevk etmek” iddiasıyla Van 7. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılanacak.

- Elazığ'da yaşanan depremin ardından kentteki gözlemlerini aktaran ve arama kurtarma çalışmalarında partizanca davranıldığını söyleyen gazeteci Serdar Akinan, Valilik tarafından hedef gösterildi. RTÜK; bazı yayın kuruluşlarının “toplumu provoke etme amacıyla” yayın yaptığını öne sürerek, “ağır idari yaptırım” ile tehdit etti.

- İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, “Trabzon böyle bir yükseliş görmedi” başlıklı yazısıyla Ali Ayvazoğlu isimli bir bürokratin kariyerindeki yükselişini kaleme alan gazeteci Saygı Öztürk’ü “namussuz”, “namus düşmanı” gibi hakaretlerle hedef aldı.

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, maliyeti ve izleyici sayısının düşüklüğüyle gündeme gelen Yeditepe Konserleri hakkında paylaşım yapanlara dava açacağını açıkladı. Açıklamada; İstanbul Yeditepe Konserleri’nin 30 milyon liraya mal olduğuna yönelik haberlerin yalan olduğu savunulurken, sosyal medyada ve medya organlarında “yalan, çarpıtma ve algı operasyonu” yapıldığı iddia edildi.

- Netflix’in Türkiye yapımı projelerinden biri olan Şimdiki Aklım Ol-saydı dizisi, set başlamadan bir gün önce Netflix tarafından iptal edildi. Dizide yer alan “LGBTİ+ karakterinin” RTÜK’ün senaryoya müdahalesi ile önce senaryodan çıkarıldığı; ancak sonrasında yapımın iptal edildiği belirtilirken, Netflix de Türk makamlarının diziyile ilgili lisans alabilmek için eşcinsel karakterin senaryodan çıkarılması gerektiğini söylediğini açıkladı. Dizinin senaristi Ece Yörenç, “Bir gey karakter nedeniyle dizinin çekimlerine izin verilmemesi ilerisi için çok korkutucu” dedi.

- Yeni yılın nasıl olacağını öğrenmek için ise çok beklememiz gerekmedi. Birçok üniversitenin rektörünün ya partili eski vekil, ya vekil aday, ya vekil yakını olduğu; görevdeki onlarca rektörün bir tane bile uluslararası yayını bulunmadığı ülkede, göstermelik rektör seçimlerinin bile OHAL yetkisiyle kaldırılarak tüm yetkinin tek başına devredildiği Erdoğan; ülkenin en saygın üniversitelerinden olan Boğaziçi Üniversitesi’ne rektör atadı ve olanlar oldu... Akademisyen cübbelerinin polis postalları altına alındığı günlerden sonra, 2021’in ilk günlerinde de üniversite kapılarına polis kelepçesi vurulduğunu da görmüş olduk. 2021 daha başlangıcında ifade özgürlüğü ihlalleri açısından önceki yılı aratmadı.

2020 de bitti, gitti. Ama nasıl?

Bu raporun girişinde her şey çok net anlatılmış.

Ben bir “Genel Bakış” ile kapatayım bari.

* Türkiye; 2020 yılında ilerleyeceğine, belki 60 yıl geri gitti, DP iktidarının son günlerine.

* Ekonomi büyük bir bataкта çırpınıyor, düzelme olasılığı da görünürde değil.

* Halk, lokması küçüldükçe yıllardır gönül bağladığı Erdoğan ve AKP’sinden desteğini çekiyor.

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2020

* Erdoğan, bunu gördükçe daha beter hırçınlaşıyor. Zira iktidarı kaybederse hesap verecek.

Gözü kara bir şekilde saldırıyor herkese, herşeye.

Ne olacak peki?

Umudumuzu hiçbir zaman karartmamalıyız.

Toplumumuzun iç dinamiği bu deli gömleğine sığmaz.

Bu kabus tabii ki bitecek.

Ama korkarım çok acılı bir süreçten geçmek zorunda kalacağız.

Ve en önemlisi...

Ekonomik buhranların hesabı hep sayılarla tutuluyor.

Milli gelir şurdan şuraya indi, şu kadar iflas, bu kadar artan işsizlik...

Ama bu yıkımın insan yaşamına vurduğu darbeyi bu tablolarla görmüyoruz.

Ekonomik buhran ve işsizlik; kaç aile faciasına, kaç cinayete, kaç intihara, kaç genç delikanlının hırsızlığa, haydutluğa, kaç genç kızın fuhuşa sürüklenmesine neden oldu, oluyor, olacak?

Yalancılar şahı TÜİK'in bile itiraf ettiği "Genç İşsizlik" oranı %25.

Yani her 4 gençten biri işsiz, umutsuz.

Yarın patlayacak bir saatli bomba.

Yine de umarız 2021 iyi bir yıl olur...

Şanar Yurdatapan